

Katolícke čítanie Spolku sv. Vojtecha. Číslo 10.

VILIAM J. MÁCHAL:

DOBRÉ MATKY

Nákladom Spolku sv. Vojtecha.

Trnava, 1943.

NIHIL OBSTAT.

Dr. Šimon Gallo,
censor.

Nro 854/1940.

IMPRIMATUR.

Nitriae, 22. aprilis 1940.

Dr. Andreas Škrábik m. p.,
Eppus tit., Vic. Gen. Eppalis.

Ú V O D O M.

Čo je dobrá matka?

„DAJTE MI DOBRÉ MATKY A JA OBNOVÍM
CELÝ SVET“ pápež Lev XIII.

„KREŠŤANSKÁ MATKA JE NAJVÄČŠÍ DAR BOŽÍ,
LEBO OD NEJ VÝŠLY NAJVÄČŠIE POKLADY“
biskup Ketteler.

„V RUKÁCH KREŠŤANSKÝCH MATIEK JE ZÁRU-
KA ČISTEJ BUDÚCNOSTI“ M. Seemann.

Tieto tri drahocenné výpovede nech slúžia za úvod a zároveň nech sú hlavnou myšlienkou celej knižočky.

* *

Matky!

Chcete svoje dievky potrestať a veľmi nešťastnými urobiť? Nestarajte sa o ne a nevychovávajte ich! Neučte ich modlitbe a poslušnosti... Niečo hrozného sa na nich dožijete!!!

MÁRIA.

„Nám ženám treba predstavíť taký VZOR, ktorý sme si nevypožičaly od mužov, ale ktorý vyšiel z našich radov, a to je blahoslavená Rodička Božia. Bola ženou ako my a bola matkou ako my; pretrpela a precítila všetky materské radosti a bolesti ako aj my... Nebeská Matka s Ježiškom na rukách je najkrajší zjav v ženskom svete.“ Takto píše istá uvedomelá katolícka žena. (Jednota žien, máj 1928.)

* *

Matka Krista Pána! Matka Matiek! Najkrajší zjav v ženskom svete! A keby svet trval ešte tisíc tisícok rokov a keby žilo ešte milión miliónov matiek: Mária predsa zostáva najkrajším zjavom a príkladom matiek i žien!

Pospešte sem preto všetky matky a pozrite na svoj vzor. Pohliadnite na tú, ktorá vyšla z vašich radov a buďte pyšné na výkvet vášho pohlávia!

Ponáhľajte sa sem, matky a naučte sa od Matky Božej, ako treba dieťa chrániť pred nebezpečenstvom; naučte sa, že dieťaťu treba vždy „za päťami chodiť“; naučte sa pravému materinskému citu...

* *

Herodes kráľ chcel zabiť jej malého synáčka... Vtedy Mária Matka išla s dieťaťom do Egypta, kde

mu nemohol Herodes uškodiť. A boli tam až do skonania Herodesovho (Mt. 2, 15). I teraz žijú a svetom sa túlajú rôzni herodesovia, vyhľadávajúci dietky, ale nečihajú už na život ich tela, ale tým viac na život a zdravie ich dušičky. Telu dajú pokoj, ba cvičia ho, športujú s ním a posilňujú ho proti chorobám, azda aj zbožňujú. Ale na detské dušičky čihajú a tým škodia!

Matka to má a musí zbadáť a chrániť si svoje dieťa pred herodesom! Knižky so špatnými obrázkami — zlí kamaráti — azda aj dospelí ľudia, ktorí hrešia pred neviniatkami: títo všetci ako by držali meč, aby ním zořali duševnú sviežosť dieťaťa. — Matky, naučte sa od Matky Krista Pána chrániť si dieťa pred nebezpečenstvom!

* *

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, išiel so svojou matkou a pestúnom do jeruzalemského chrámu od-baviť veľkonočné sviatky. Keď sa po sviatkoch vracali domov, Ježiš zostal v Jeruzaleme, čo Mária a Jozef nezbadali. Domnievali sa, že je medzi príbuznými, a preto tam ho hľadali. Keď ho však nenašli, išli nazpät do Jeruzalema, hľadajúci ho. (Lk. 2, 41—45.)

Matka Mária hľadala svoje dieťa s bolesťou...

Tu osobitný pozor na dorastajúcu, školy vychovávajúcu mládež. Prídu také chvíle, že dieťa je vzdialené od matky... Každú matku má trápiť a bolieť, a keď nie to, tak aspoň zaujímať: kde je syn a dcéra? čo je s ním a čo je s ňou? kde chodí? s kým chodí? Prídu také chvíle, že dieťa je vzdialené od matky a matka by ho zaiste nenašla v chráme tak, ako kedysi Mária svoje dieťa. Dnes to už tak nebýva... A preto treba matke vyzvedať sa o dieťati a keď

treba, zavše aj s bolesťou, v čom neslobodno prestať. Učte sa od Matky Ježišovej...

* *

„A bol im poddaný“ (Lk. 2, 51). Ježiš poslúchal. Rástol v múdrosti a milosti pred Bohom i pred ľuďmi. — Len to vieme o jeho mladom veku. — A keď verejne účinkoval, stalo sa raz, — keď rozprával ku zástupom — že jedna žena zvolala: „Blahoslavený život, ktorý ťa nosil a prsia, ktoré si požíval.“ (Lk. 11, 27.)

Kto je tým pochválený? Matka! Aká blahoslavená je tá matka, čo teba vychovala! — Ako to dobre padne matke, keď jej povedia, že má statočnú a mravnú dcéru, že má múdreho a slušného syna! Prvou odmenou za dobrú starostlivosť o dieťa je pochvala od druhých! Preto, katolícke matky, často pozerajte na príklad pochválenej Matky Kristovej. — Vaším ideálom nech je, aby od národa, cirkvi a vlasti blahoslaveným bol nazvaný ten život, čo nosil vašich synov a tie prsia, čo požívaly vaše dcéry...

FRANTIŠKA.

Dievča sa môže vydať proti vôli rodičov, keď to totiž oni nechcú, alebo „bez vedomia“ rodičov. Ani prvé, ani druhé nie je správne. Tiež nie je dobre, keď rodičia svoje dieťa ženú do manželstva a nútia ho.

Napokon zostáva najsprávnejšia možnosť, akú totiž vidíme na príklade sv. Františky Rímskej. Rodičia si žiadali od nej, aby sa vydala za šľachtica Vavrinca de Ponzianiho. Františku to zpočiatku prekvapilo. Dost' dlho mlčala a premýšľala. A keď jej otec znovu predostrel svoju žiadosť a pripomenul jej, že to bude jediná radosť jeho staroby, pristala. Stala sa manželkou.

Ako žila pred vstupom do manželstva?

Ozaj príkladne.

Bola hanblivá natoľko, že nestrpela, aby ju niekto dotierave hladkal. Ba i to ju mrzelo, keď niekedy jej vlastný otec chcel ju pohladať. Najradšej čítavala životopisy „Slávnych Pannien“ a usilovala sa napodobniť ich príklady. — Čo sa týka jej pobožností, najradšej sa modlievala modlitby mariánske. — Bola veľmi skromná, najmä v odeve. V tom veku, keď mnohé panny vešajú na seba všetko možné, Františka nehľadala tento prepych, hoci mala pre to veľkú finančnú možnosť. Podobne skromne zachá-

dzala aj so svojimi vlasmi a so svojou tvárou. — V spoločnosti mužských bola zdvorilá a vážna.

* * *

Manželka.

Ponziani mohol byť hrdý na takúto manželku! Františka sa správala voči manželovi láskave. Žila s ním v úplnej svornosti a šťastí. Bola mu poslušná a poddaná. A tak to má aj byť, veď muž je hlavou rodiny, žena, pravda, srdcom. Aj Písmo hovorí, aby ženy byly poslušné mužom (Kol. 3, 18), a nie naopak.

Raz sa modlila v kaplnke. Vtedy prišla k nej komorná s odkazom, že ju manžel volá. Nechala modlitbu a ihneď šla.

Bola vždy prívetivá, tak že za štyridsať rokov manželstva nebolo medzi nimi zvady a nedorozumenia. Cez 40 rokov neprišli do zvady. Františka vyhovovala všetkým tým vlastnostiam, ktoré sú potrebné k manželskej svornosti.

Raz pri hostine jeden z hostí ukazoval čarodejnícku knihu. Vavrinec ju tiež zvedavo obzeral. Keď však Františka zbadala, aká je to kniha, vzala ju manželovi z ruky a hodila na oheň. Po hostine, namrzený manžel jej vytýkal, že ho tak pred hosťami urazila. Povedala mu len toľko, že v ich dome nemôžu byť také knihy, ktoré sa protivia čistej viere a mravnosti.

Roku Pána 1413 vypukla vojna medzi neapolským kráľom Ladislavom a pápežom Jánom XXIII. Vavrinec sa na nej tiež zúčastnil a bránil pápeža. Bol však ťažko ranený a v bezvedomí ho priniesli domov. Františka opatrovala ho dňom i nocou. Nepriatelia zmocnili sa Ríma a sotva vyzdraveného Vavrinceho poslali do vyhnanstva a jeho syna Baptistu vzali do zajatia. Keď bol ujednaný pokoj, Františka s rado-

sťou vítala vrátivšieho sa manžela a syna. Manžel bol však natoľko podlomený vo svojom zdraví, že chorľavel až do smrti. Zomrel roku 1437.

* *

Vzorná-dobrá matka.

Manželstvo bolo požehnané tromi deťmi. Františka videla v nich dar z neba, preto sama si ich vychovávala, nesverila to na komornú-služobnú. Modlievala sa za svoje deti, modlievala sa s deťmi, rozprávala im o Ježiškovi. Naučila si deti poslúchať na prvé slovo.

Dve deti jej odumrely v anielskom veku: Agneska 5-ročná a Evanjelista ako 9-ročný. Keď tento ležal v ťažkej chorobe, takto rozprával matke: „Mama, pamätáš sa, že som ti často hovorieval, že ma v tomto svete nič neteší tak, ako nádej na večný život a že najradšej budem medzi anjeličkami... bude mi tam dobre. Budem sa za teba modliť. Daj mi svoje požehnanie.“

Syn Baptista zostal nažive. Františka mala šťastie potešiť sa i s jeho deťmi ako ich milá stará matka a vplývať na ich výchovu. Keď syn Baptista ochorel, sama ho opatrovala a ostala uňho, kým vyzdravel. Potom sa vrátila do svojho kláštora, medzi „oblátky“, ktoré sama založila.

* *

Františka-apoštoľka.

Františka dobre apoštoľovala, čiže vplývala na druhých.

So služobníctvom zachádzala láskave. Dbala, aby si všetci svedomite vykonávali svoje katolícke povinnosti: sv. omšu, spoveď a modlitby. — Zachádzala s nimi ako s vlastnými sestrami. Keď niekto

z nich urazil Boha, osmelila sa každého napomenúť.

Bola uctivá voči kňazom. So svojimi ťažkosťami vždy sa zdôverila duchovnému: farárovi.

Utišila mnohé hnevy. — Jej pokrvný, Ján, horel pomstou voči istému Rimanovi, a chcel ho zabiť. Iba Františka mu v tom zavadzala, a nebyť jej? Najprv dotyčného Rimana upozornila, aby sa mal na pozore. A Jána sa jej podarilo dobrými slovami získať, smieriť sa s ním.

V Ríme žila vznešená matróna, Gentileska, prepychová, márnivá pani, ktorá si úzkostlivo potrpela na rúcho, vlasy a tvár. Františka ju veľa rás napomínala, ale darmo. Keď raz Gentileska pyšne vykračovala po schodoch, tak nešťastne spadla, že si ťažko ublížila na tvári. Františka ju ihneď navštívila a len teraz láskavými slovami odviedla ju od márnivosti.

„Ženy v každom povolání a spôsobe života môžu a majú ju nasledovať!“

PAVLA.

Sv. Pavla pochádzala zo vzácnej a bohatej rodiny. Bývala v Ríme. Šťastlivo sa vydala za Toxociusa a žila s ním v bezúhonnom a svätom manželstve. Boh požehnal jej manželstvo štyrmi dcérami a jedným synom. Celkom sa venovala ich výchove. Sv. Hieronym hovorí pochvalne o nej: „Nepoznám matku, ktorá by tak milovala svoje deti ako Pavla.“

Ale navštívil ju i kríž, ovdovela. Bol to tak ostrý meč pre ňu, že od žiaľu nad nebohým manželom skoro sama zomrela. Musela ho mať rada! Nič ju nevedelo potešiť! Bol to úder citeľný, ktorý ju trápil a hrýzol za dlhý čas a zanechal hlboký rez v jej duši po celý život. Predsa uspokojila ju myšlienka, že Boh je pánom života a smrti, a v tejto veci mu nikto nerozkáže! Uspokojila sa. S radosťou videla svoje dietky rásť, nielen vo veku, ale i v добрôte a príkladnom živote...

Ale Boh znovu sa „zamiešal“ do jej plánov a povolal dve dcéry predčasne k sebe. Pavla videla svoju dcéru v plnom kvete — a videla i to, že už predčasne musí v hrobe hniť. Sotva zabudla na odchod jednej, zomrela druhá dcéra. Aké to bóly rany! Tu zase iba Boh ju vedel potešiť! Uspokojila ju tá naša pravda, že dietky nezomierajú celkom, ale že ich duše žijú i ďalej.

Roku 382 prišiel do Ríma sv. Epifánus, biskup salamínsky spolu so sv. Hieronymom. Pavla ich po-

hostinsky prijala vo svojom dome. Pod dojmom reči sv. Hieronyma zatúžila vidieť a chodiť po tých krajoch, kde chodil Kristus Pán, keď žil na našej zemi. Keď vystupovala na loď, bolelo ju len to, že necháva doma malého syna. Jej materinskú lásku však premohla túžba po duševných radostiach, ktoré zažije každý, kto navštívi Svätú zem. Pochodila Jeruzalem, Betlehem, navštívila egyptských pustovníkov. I za cestovania stále myslela na svoje dieťa a modlila sa zaň. Keď sa šťastlivo vrátila, založila štyri kláštory a ostatný majetok rozdala chudobným. Na seba nemyslela . . .

Roku 404 náhle a ťažko ochorela. Prežehnajúc sa znakom kríža, tíško usnula v Pánovi. Na jej pohrebe prítomný zástup veľmi plakal, lebo stratil v nej dobrú ženu-matku. Chudobní ukazovali šaty, ktoré od nej dostali. Stojac pri rakvi dobrej matky, najhoršie sa cítila dcéra. Ani len sa odlúčiť nevedela a nechcela od otvoreného hrobu a žiadala si, aby ju s matkou pochovali! Bez matky už ani žiť nechcela! Ach, koľko lásky . . .

* *

Príkladným životným rysom sv. Pavly je veľká jej skromnosť. Spôsob žitia mala jednoduchý. Šatila sa skromne, ale čistotne. Skromnosť sa javila aj v jej rečiach a chôdzi. Splnila želanie sv. Pavla, svojho patróna: „Skromnosť vaša nech je známa všetkým ľuďom.“

Sv. Hieronym, ktorý Pavlu osobne poznal, takto o nej píše: „Keby sa všetky údy môjho tela zmenily na jazyky a keby všetko, čo je na svete, rozprávalo ľudským hlasom, predsa by nebolo dostatočné vychváliť čnosti Pavly.“

(Bollandisti AA SS I, 2. — Izidor Vondruška I.)

KLOTILDA.

Klotilda žila v piatom storočí. Boto to storočie nepokojov; panovníci stále a divo bojovali proti sebe a vraždili sa. Hľadiac na dobu so stránky náboženskej, musíme priznať, že nebolo vtedy ani jedného katolíckeho panovníka. Všetci boli oddaní bludu arianizmu (popierali božstvo Ježiša Krista). V tomto storočí „celý svet zaplakal, že je napáchnutý arianizmom.“

* *

Klotilda bola dcérou burgundského kráľa Chilpericha. Už v detskom veku stala sa úplnou sirotou, lebo jej strýc — hrabivé knieža Gundebald — zabil jej otecka a matku dal utopiť. O život prišli aj dvaja Klotildini bratia a jej sestru, Sedelindu, prinútili ísť do kláštora. Klotilda ostala nažive a bola vychovávaná u strýca. Strýc bol ariánom, ariánsky bol tiež celý jeho dvor, iba Klotilda bola pevnou katolíckou pannou. Každý si ju ctí pre jej čnosť, pre jej milú povahu a pre jej zbožné zvyky. Tichosť, skromnosť a krása: niesly o nej dobrú povest' i do širšej verejnosti.

Roku 481 francúzsky kráľ Chlodvik zdedil trón po svojom otcovi. Dozvedel sa o Klotildinej kráse, o jej tichom živote a poslal pytačov pýtať o jej ru-

ku. Strýc Gundebald s tým súhlasil, aby bol v rodine s francúzskym kráľom a pýtal sa Klotildy, či pôjde? Klotilda pristala, ale len pod tou podmienkou, keď jej bude dovolené i v manželstve vyznávať katolícku vieru. Chlodvik bol totiž pohan. Keď dostala kladnú odpoveď, privolila na sňatok s Chlodvikom.

Voči manželovi, ktorý ju veľmi miloval, správala sa oddane a láskavo. Trpezlivo znášala surové výbuchy jeho pohanskej duše. Krotila jeho hnev tak obratne, že ho zachránila pred mnohým nešťastím a tak získala si jeho srdce. Kresťanská sladkosť manželkina skrotila hnev a prchkosť manželovu.

Veľmi často rozprávala sa s manželom o povráčach a pohanských bájkach a pritom veľmi obratne pripomenula krásu viery v jedného Boha. Raz mu povedala: „Bohovia, ktorých vy pohania ctíte, nevedia pomôcť nikomu, ani len sebe. Sú z dreva a z kameňa. Ale Toho treba ctiť, čo stvoril nebo i zem, ktorý dal slnku svietiť, nebo okrášlil hviezdami, zem naplnil živočíchmi. Jeho rukou i sám človek bol učený.“ — Chlodvik počúval s veľkou pozornosťou. Klotilda neprestávala Boha prosiť o jeho obrátenie. V paláci zariadila si kaplnku, a aj v nej prosila Boha o obrátenie mužovo . . .

Rozprávala manželovi o Synovi Božom, ktorý z lásky k ľuďom, podstúpil smrť na kríži. Chlodvik jej namietol: „Ako je možné klaňať sa ukrižovanému Bohu?“ Klotilda mu mile vysvetľovala: „Keby sa niektorý tvoj sluha z lásky k tebe dal ukrižovať, aby teba zachránil, nectil by si si toho sluhu? Nevážil by si si aj toho nástroja, ktorým sa on dal usmrtiť? — Takto aj my kresťania preto sa klaníme Kristovi, lebo on nás vykúpil z hriechu. Ctíme si aj jeho kríž,

lebo to je ten nástroj, ktorým sme boli vykúpení.“

Takými zbožnými rozhovormi zošľachťovala dušu manžela-pohana, aby ju získala pre Krista . . .

* * *

Boh požehnal ich manželstvo a dal im syna Ingomera. Otec v radosti vzal syna do náručia, vrelo ho pritisol k srdcu a manželke prisľúbil, že vyplní každé jej želanie. Klotilda si žiadala, aby prvorodený syn bol pokrstený. Otec pristal . . . Ale dieťa o niekoľko dní po krste zomrelo. Otec takmer zúfal nad smrťou miláčika a s hnevom dohováral manželke: „Syn nám preto umrel, lebo bol pokrstený v mene tvojho Boha. Keby sa bol zasvätil niektorému z mojich bohov, žil by ešte. Syn by bol žil, keby sa nebol pokrstil!“ Klotilda trpezlivo znášala tieto výčitky, odovzdajúc sa úplne Bohu.

Porodila druhého syna, Klodomíra, a s dovolením mužovým dala ho zase pokrstiť. O krátky čas aj tento smrteľne ochorel. Kráľ, už „presvedčený“ o tom, že krst je príčinou smrti, zúril: „Nič iné sa nemôže stať, iba že zomrie, keďže bol v mene tvojho Boha pokrstený.“ Nešťastná matka Klotilda smútila . . . prosila Boha, aby jej dieťa ponechal na žive, inak manžel neprestúpi na katolícku vieru . . . Vzala choré dieťa do náručia, pokľakla pred Ukrižovaného a prosila o pomoc . . . Matka sa modlila, Boh pomohol a dieťa náhle ozdravelo. Koľká radosť v rodine! Chlodvik prisľúbil, že sa stane katolíkom. Nadišla pre to príležitosť: vojna s Allemanmi, čiže Nemcami.

Keď išiel Chlodvik do boja, hovorila mu jeho žena: „Usiluj sa, aby si nad nepriateľmi zvíťazil, a preto vzývaj pravého kresťanského Boha. On je neobmedzeným pánom celého sveta. Keď sa obrátiš

k nemu s dôverou, zvíťaziš nad nepriateľmi. Pamätaj na to, čo som ti hovorievala..."

Pri Tolbiaku strhla sa rozhodná bitka medzi Frankmi a Allemanmi. Frankovia boli porazení a sám Chlodvik dal sa na útek... V tomto ťažkom položení spomenul si, čo mu Klotilda hovorila, a vzdychal: „Ježišu Kriste, o ktorom mi Klotilda hovorila, že si Synom Boha živého, že pomáhaš súženým a dáváš víťazstvo tým, čo v teba dúfajú! Aj ja uverím v teba a dám sa pokrstiť, keď mi dáš zvíťaziť nad nepriateľmi... Teraz k tebe sa modlím, len mi buď na pomoci!..." — A smelo zastavil svoje vojsko a obrátil ho proti nepriateľom... ich vodcu srazil a ostatné išlo už ľahko... Chlodvik zvíťazil! Keď sa napokon stretol a vítal s manželkou, hovoril jej: „Premohol som Allemanov, a ty si premohla mňa.“

Klotilda sa tešila, že manžel sa stane katolíkom.

Sv. Remigius, remešský biskup, vyučil ho vo viere a roku 496 na Vianoce pokrstil. Kráľ vyznal verejne vieru v Boha. Spolu s ním boly pokrstené jeho dve sestry a tritisíc vojakov... Radoval sa z toho on sám, radovala sa jeho manželka a radoval sa celý kresťanský svet, že dostal v ňom jediného kresťansko-katolíckeho panovníka tej doby.

Chlodvik-katolík mal veľké zásluhy pre cirkev; rúcal pohanské chrámy, stavал kresťanské kostoly, kláštory a nemocnice. Parížsky chrám sv. Genovefy je tiež od neho postavený. V tomto chráme boly položené na odpočinok jeho kosti (roku 511.).

* *

V rímskom martyrologiu takto čítame o tejto dobrej manželke: „Kráľovná Klotilda, na modlitby ktorej jej manžel prijal vieru v Krista.“

Je tu vyriešená otázka miešaného manželstva:

Ktorá si už v miešanom manželstve, rob ako Klotilda: vplývaj, aby si ho získala pre Krista. S kresťanskou sladkosťou sa ti to podarí!

Cirkev naša nerada povoľuje vstup do miešaného manželstva, lebo také manželstvo nepriaznivo sa končí pre katolícku stránku. To je skúsenosť. Každé miešané manželstvo sa tak nekončí ako Klotildino. Málo je takých manželiek ako Klotilda! Preto „nerob to, nevstupuj do miešaného manželstva.“

* * *

Klotildina dcéra, tiež menom Klotilda, vydala sa za španielskeho kráľa Amalarika. Mnoho od neho vytrpela pre svoju vieru... Keď išla do kostola, rozkázal sluhom, aby hádzali do nej smeti... Ale na šťastie, nežila dlho s týmto tyranom v manželstve. Zabili ho vo vojne...

Traja synovia po smrti otcovej podelili si krajinu, ale neboli dlho s tým spokojní, brali si jeden druhému a viedli medzi sebou bratovražedný boj a bitky. Najstarší, z dejín nám známy Klodomír, bol zabitý a aj jeho traja synovia. — Bratia nenávideli svoju vlastnú krv. Schovávali sa pred sebou... Márne sa však namáhala Klotilda smieriť rozvedené deti, márne ich napomínala a márne plakala. V žiali nad tým, čo sa robí v jej rodine, tajne opustila kráľovský dvor a žila blízko mestečka Tours. Tam sa venovala dobročinným skutkom a oplakávaniu dietok...

Boh sa dlho na to nedíval. Raz, keď bratia viedli vojnu medzi sebou, navštívila ich taká búrka, že od hromobitia kone sa im rozutekaly, vojsko zmoklo ako nikdy... Po tomto nešťastí bratia sa smierili... a išli ku chorej matke, ktorá ich práve vtedy už dala volať...

Prijala ich k sebe ako smierených. Povedala im mnoho . . . Nechala im tento krásny materinský odkaz: „Budte švorní medzi sebou, veď ste bratia.“

Podľa Klotildinho príkladu mnohé dobré matky práve tento odkaz nechávajú svojim dieťkam.

(Bollandisti AA SS VI 1.—C. de Plancy, XI. — Vondruška II, 61.)

MARGITA.

Sv. Margita Škótska (1046—1093) pochádzala z anglického kráľovského rodu. Po otcovej smrti mal nastúpiť jej brat Edgar, ale vojvoda Viliam Kormanský zvíťazil nad ním pri Senlaku, podmanil si Angliu a dal sa korunovať za kráľa. Bývalá kráľovská rodina (matka, dve dcéry a syn) bola nútená odísť do Uhier. Búrka im však prekrižila cestu a zahnila ich na škótske pobrežie. Škótsky kráľ Malkoln III. sa ich ujal a prijal ich na svoj kráľovský dvor.

* *

Margita tam vyrástla v krásnu a čnostnú pannu. Malkoln obľúbil si jej milú povahu, spoznal jej šľachetné srdce a žiadal o jej ruku. Margita mu odoprela, lebo on bol prchkej a zlej povahy, okrem toho surový a divý bojovník. Ale na žiadosť matkinu sa vydala zaňho a neobanovala, že matku v tejto veci poslúchla...

Drsný kráľ sa zmenil. Manželka ho zjemnila a osladila svojimi vznešenými spôsobmi a milotou.

Priviedla ho k modlitbe.

Povzbudzovala ho k milosrdenstvu: ona dávala almužnu ženským, manžel zas pomáhal a štedrý bol k mužským.

Veľmi si ju vážil, súc toho presvedčenia, že v jej dobrom srdci musí prebývať Boh.

Vždy konal podľa jej dobrej rady. Ba ešte i štátne veci na ňu sveril. Margita rozhodovala v štátnej rade a keď išlo o mravnosť a náboženstvo, jej návrh bol prijatý. Keďže vtedy v Škótsku panovaly mnohé verejné hriechy, Margita všemožne sa usilovala, aby to zmenila. Podarilo sa jej veľa. Prostredníctvom štátnej rady zákonom nariadila svätenie nedele, počúvanie sv. omše, vykonávanie veľkonočnej spovede, zachovávanie pôstu a svedomitosť v manželstve. Vedela totiž, že blaho a trvanie národa môže sa udržať iba praktizovaním katolíckych právd, lebo to sú najlepšie piliere štátu!

Za života Margitinho kráľovský dvor bol úplne katolícky. Nič tam nebolo, nič sa tam nerobilo, čo by mohlo uraziť katolícky jemnocit. Už prítomnosť jej anjelskej osoby natoľko na každého vplývala, že nik sa neodvážil pred ňou neslušne vyprávať.

* * *

Táto matka dala život šiestim synom a dvom dcéram.

Vychovávala ich v bázni božej. Dobre to vplývalo na mnohých, keď videli, ako kráľovskí manželia idú do kostola a sprevádzaní sú svojimi deťmi.

Mladšie dieťa muselo byť uctivé voči staršiemu. Musely byť tiché a dobré medzi sebou a znášať sa v pokoji.

Matka však neváhala ich ani trestať, keď bolo treba.

Deti takto vychovávané nesnížily dobrý chýr o rodičoch a neboly im na hanbu. Jeden syn a jedna dcéra sú zapísaní v sozname svätých. „Keby otcovia a matky boli svätými, svoje deti by vychovali pre nebo a nie pre peklo“, povedal sv. farár Vianney.

Prišla vojna s Anglickom . . .

Do kráľovského hradu došla zpráva, že Malkoln a najstarší syn boli úkladne zavraždení. Margita-matka na to povedala len toľko, že zle by to bolo pre Škótsko, ale neverila tomu.

Ochorela. Stále horšie sa cítila. Keď ju kňaz zapatroval, prosila ho, aby sa za ňu modlil pri sv. omši a aby sa milostive staral o jej dietky a napomínal ich k dobrému . . .

Štvrtý deň choroby ležala už polomŕtva.

Prišiel mladší syn Edgar . . . V kročil k matke, nevediac, že leží už polomŕtva. Ach, ako ho to dojalo! Prišiel matke povedať, čo sa stalo s otcom. Má jej to povedať? Nie. Veď by od žiaľu zomrela.

Matka sobrala svoje ostatné sily a pýtala sa:

— Čo je s otcom? a synom?

— Dobre sa majú.

— Viem, viem, ale pre Ukrižovaného, povedz mi pravdu! . . .

— Boli zavraždení . . .

Matka si hlboko a boľavo vydýchla, obrátiac zrak k nebu . . . uspokojila sa. A v tomto pokoji zomrela.

* *

Margita — Margarita je latinské slovo a znamená perlu. Ľudia sa sháňajú po perlách a odhodlajú sa dať za ne i celý majetok. Perla sa neobyčajne leskne; hrajú na nej všetky farby. Aby sme získali perlu, treba mnoho obetovať a podniknúť! Treba sa ponoriť na dno morskej a nájsť perlorodku. Komu sa to podarí, je blažený na celý život a je slávny.

Sv. Margita je tiež ozaistnou perlou. Leskne sa mnohými perleťovými farbami-čnosťami. Je slávna a vzácna a škótsky národ je pyšný, že je majiteľom

tejto perly. Aj my sme pyšní, že môžeme takúto perlu obzerať, obdivovať — a nasledovať!

* *

Čnostná žena, kresťanská manželka a dobrá matka sú najcennejšie poklady na svete. Ony vedia udržať štáty, vedia udržať poriadok v rodinách, vedia udržať poriadnych mužov. Sú teda najväčším požehnaním pre svojho majiteľa — sú pravými perlami!

ŽIVÝMI PERLAMAMI, ktorých by nám tak mnoho bolo treba...

MATKY! BUĎTE PERLAMAMI!

(Bollandisti VI, 2. — C. de Plancy XI 428. — Vondruška II 301.)

JOHANKA.

Matka zavčas odumrela a nechala tri dietky: Johanku, Margitku a Ondreja. Otec, Benignus Fremiot, sám sa venoval výchove dietok. A vychovával ich správne, lebo „vychovávať dietky, to toľko znamená, ako viesť ich ku Kristovi.“ Johanka bola najlepšia a najviac zodpovedala otcovým požiadavkám...

Istý kalvín dohadoval sa s jej otcom o tom, či je Pán Ježiš vo Sviatosti Oltárnej prítomný. Johanka dlho počúvala ich rozhovor. Potom obrátila sa ku kalvínovi a presvedčive hovorila: „Musíme veriť, že Kristus býva vo Sviatosti Oltárnej, lebo to On sám povedal. Kto tomu neverí, pokladá Krista za luhára.“ Kalvín ju chcel udobriť a dal jej plnú hrsť cukríkov. Johanka ich však hodila na oheň so slovami: „Takto budú v pekle horieť bludári, lebo neveria, čo Kristus povedal...“

Johanka vyrástla v peknú pannu a mnohým pomiatla srdce.

Istá ženština pochybnej povesti, chcela ju zviest na nemravný život, ale Johanka, súc ctiteľkou Panny panien, zbadala jej úklady a nepodľahla im.

Istý gróf ju pýtal za manželku. Sestra a švagor ju nahovárali, ale ona s ohnivou tvárou im odpovedala: „To neurobím. Radšej zomriem, ako by som...“

sa mala vydať za kalvína, nepriateľa našej cirkvi.“
 „Ako vieš, že je kalvínom?“ — pýtali sa jej...

— Nedávno, keď kňaz niesol Božie Telo k chóremu, gróf ho stretol, ale ani si nepokľakol, ba ani klobúk si nesložil. A ja za takého človeka sa nevydám. — A zo svadby nebolo nič.

Mala ešte mnoho pytačov. Na radu otcovu vzala si katolíckeho baróna Chantala, priaznivca Henrika IV. — Chantal našiel dobrú ženu, preto našiel šťastie. (Prisl. 18, 22.) Chantal bol elegantný, plný úcty voči žene a pritom zbožný. Miloval ju nežne, bol jej dobrým manželom. Johanka zas zavďačovala sa mu láskou. Šťastní manželia!

Mali šesť dietok. Matka každého večera poučovala svoje deti o náboženských pravdách a šľachetných veciach.

Matky! Robte tak aj vy! Poučujte svoje deti! Vy ste kňazmi vo svojom dome! Kňazi sú povinní poučovať v kostole, vy ste povinné poučovať vo svojich domoch!

* * *

Keď manžel nebol doma, nosila jednoduché šaty, vyhýbala vtedy zábavám a nekonala návštevy. Keď jej to dohovárali, odvetila: „Nehovorte mi o tom. Mám sa ľúbiť len očiam manželovým. On je teraz preč, a načo sa teda ozdobovať?“ A keď sa manžel mal navrátiť, rozmýšľala, ako ho prekvapiť a potešiť.

Raz bol Chantal — jej muž — aj s priateľom Anlezom na poľovačke. Anlez prenasledoval srnu... Priblížil sa k húštine, kam srna vbehla, počul šuchot, strelil a trafil — Chantala, ktorý číhal na druhej strane húštiny. Chantal dostal smrteľnú ranu a ostal ležať vo vlastnej krvi... Anlez až zúfal, ale Chantal ho uspokojoval: „Odpúšťam ti, odpúšťam.“ — Jo-

hanka, uvidiac raneného manžela, vykrikla: „Bože môj, vezmi mi všetko, len manžela mi ponechaj!“ Opatrovala ho dňom i nocou a priniesla všetkú obeť, aby ho zachránila pri živote. Ale márne. O deväť dní manžel zomrel v jej náručí. Smrť manželovu strašne si vzala k srdcu. V takom zármutku žila, že o tri mesiace bola na nepoznanie. Nemohla vypovedať ani slová oddanosti do vôle Božej a asi za päť rokov nechcela počuť meno: Anlez. Pravda, jej počínanie nebolo správne. I sám sv. František Sal. jej to vytýkal...

Čas zahojil i túto ranu. Johanka sa uspokojila s riadením Božím. Anlezovi veľkodušne odpustila, ba jeho dieťkam išla za krstnú matku.

* * *

28-ročná vdova. Umienila si, že sa viac nevydá, ale venuje sa konaniu skutkov milosrdenstva. Šatila sa skromne. Žila striezlivo. Nejaký čas bývala u svokruši, ale tá s ňou nedobre zachádzala. Preto odišla k oteckovi, do Dijonu. Prišiel ta raz sv. František Salezský, biskup ženevský. Svojimi kázňami hlboko vplýval na Johannu. — Vyzradila mu, že by chcela vstúpiť do kláštora. Biskup práve zamýšľal založiť rehoľu „Navštívenia Panny Márie.“ Johanka sa teda prihlásila medzi prvé jeho členky.

Ale čo s domácimi? Ako sa od nich odobrať? Išla k staručkému otcovi a prosila ho o odpustenie a požehnanie. Prosila ho, aby sa staral o jej syna. Otec bol vzrušený, objal svoju dcéru-vdovu a želať jej mnoho šťastia. — Mala sa lúčiť aj s 15-ročným svojím synom. Syn sa pevne držal matky, obiaľ ju a nechcel sa od nej odlúčiť. Matka sa mu vvslobodila z obiatia a chcela odísť... syn ju predišiel a ľahol si na zem medzi dvere... Johanka, vidiac veľkosť

lásky svojho dieťaťa, ostala stáť ako skamenená... potom slzavými očami pozrela na syna a prekročila ho... Bolo jej pre to treba veľkej odvahy, ale hlas povolania je silnejší, ako hlas krvi. Keď teda Boh volá, nikto nemôže zdržovať...

Roku 1610 dostala rehoľné šaty. Veľmi trpela i zdravotne i duchovne. Lekári nemohli nájsť príčinu jej choroby. Jeden sa vyslovil, že veľká túžba a láska k Bohu sú príčinou jej nespokojného zdravia.

Keď jej otec zomrel, prišla do Dijonu. Bola prítomná i na svadbe synovej a potom sa vrátila znovu do kláštora. — Na žiadosť francúzskej kráľovnej Anny, prišla do Paríža, kde sa stretla s Vincentom Paulanským. — Na zpiatočnej ceste sa jej choroba dovíšila. Johanka zomrela so slovami na ústach: „Už idem, Ježišu!“

Jej meno svätíme 21. augusta.

Johanka! Je krásny kvietok v kytici dobrých matiek!

HEDVIGA.

Aby ovocie bolo dobré a zdravé, musí byť dobrý a zdravý strom. Keď je strom nahnitý a červivý, vyhadzujú sa na ňom choroby a aj jeho ovocie je chybné. Dobrý strom prináša dobré ovocie . . .

Strom — matka.

Ovocie — dietky.

Keď je matka dobrá, svätá a vzorná, sú i jej dietky dobré, sväté a vzorné.

K manželovi:

Jej manžel bol sliezsko-poľským kniežatom a volal sa Henrik Bradatý. Hedviga žila podľa práv a zákonov manželských, ktoré katolícka viera učí a manželkám predpisuje. Vplývala na manžela, naučila ho mnohým pravdám a modlitbám náboženským. Svojou dobrotou posvätila celý rodinný život, udržovala dobrú povesť a česť svojej rodiny i pred svetom . . .

K dietkam:

Hedviga dala život trom synom a trom dcéram. Modlievala sa s nimi, modlievala sa za ne, chodievala s nimi do kostola, brávala ich so sebou k nemocným a chudobným. Vštepovala im už v útlej

mladosti bázeň pred Bohom a lásku k čnostiam. Rodičovský dom bol pre deti školou čností. — A vaše domy?

„Ozdobou ženám nech nie je účes vlasov, alebo navešané zlato, alebo oblečené šaty; ale ten skrytý srdca človek v nenarušiteľnosti tichého a nežného ducha“, čítame u sv. Pavla. Týmito slovami povzbudená, bola tichého a nežného ducha, čiže trpezlivá.

Po pôrode šiesteho dieťaťa složili manželia dobrovoľný vzájomný sľub, že budú žiť v zdržanlivosti ako brat so sestrou. — Žili tak cez 30 rokov.

Matka-trpiteľka:

Každá matka slzí a trpí, a preto každá sa môže nazvať bolestnou. I Hedviga mnoho trpela!

Ladislav Veľkopoľský bol násilne zbavený vlády a Poliaci ponúkli jeho vladárstvo Henrikovi Bradaťému. Hedviga odhovárala manžela, aby neprijal uchvátené kráľovstvo, ale manžel neodstúpil. Prijal poľský prestol pre svojho druhého syna Konráda, ktorého veľmi miloval, viacej ako prvorodeného Henrika, prímením: II. Hedviga zas mala radšej Henrika II. Podľa matkinho želania mal Henrik II. dostať Sliezsko a Vratislavsko, čo zas sa nepáčilo Konrádovi. S hnevom sa pozeral na brata a postavil sa aj proti vôli matkinej. Darmo ho utišovali, darmo uprosovali... Sohnať si vojsko proti bratovi. Henrik II. videl, že s bratom sa po dobrom už nič nedá robiť, preto sohnať si i on vojsko na obranu. — Došlo k tuhej braterskej srážke pri Studnike. Bratia sa tam stretli, ale nie aby sa smierili, lež k meraniu náruživých síl. Konrád prehral. Dal sa na útek a chcel utekať k otcovi, ale na úteku spadol s koňa, zlomil

si kríže a skonol. Kruto sa to dotklo matky a za Božie zmilovanie dala vystaviť kláštor v Trebnici.

V rokoch 1237—1238 vojvoda Konrád z Kirmu vtrhol do Poľska, premohol Henrika Bradatého a zajal ho. Márne sa Poliaci namáhali, aby milovaného panovníka zachránili. Syn Henrik II. sohnal vojsko, aby otca zbraňou vyslobodil. Ale Hedviga ho predišla. Odvážila sa ísť sama ku Kirmskému vojvodcovi a manžela si vypýtala. Konrád, vidiac tento hrdinský čin, úctivo privítal Hedvigu a manžela jej prepustil na slobodu.

Ani rok neminul odvtedy, a Henrik Bradatý usnul v Pánu v náručí dobrej manželky. Sama Hedviga tešila tých, ktorí plakali nad smrťou jej dobrého manžela: „Čo sa zarmucujete? Či chcete Bohu proti-rečiť?“

Hedviga po smrti manželovej utiahla sa do kláštora v Trebnici, kde bola predstavenou jej vlastná dcéra Gertrúda. Stalo sa tak, že matka-rehoľnica poslúchala svoju dcéru.

Roku 1241 valili sa diví Tatári cez Krakov do Sliezska. Henrik II. z katolíckej horlivosti shromáždil proti týmto pohanským divochom silné vojsko. Šťastlivo ich premohol a zahnal na útek. Ale natešený nad víťazstvom, zabudol na seba: vrhol sa ďaleko medzi nepriateľov a tam stratil život. Celé Poľsko plakalo nad smrťou „Zbožného“ Henrika. Tak ho totiž menovali. Jeho manželka, Anna, až zúfala, ale Hedviga ju tešila: „Boh spravil s mojím dieťaťom ako sa mu zapáčilo. Je to vôľa Božia, a nám sa má ľúbiť, čo Boh chce.“ Potom obrátila svoje skromútné oči k nebu a modlila sa:

„Vďaka ti, ó Bože môj, že si mi dal takého syna, ktorý ma neprestával milovať a ctiť a ktorý ma nikdy nezarmútil! Kým žil na zemi, bol veľkou mojou

radostou. Rada som ho mala, ale teraz cítim ešte väčšiu radosť, keď vidím, že je s tebou spojený vo večnom kráľovstve . . .“

Krásna materinská modlitba!

* *

Pápež Klement IV. r. 1266 vyhlásil Hedvigu za svätú. Vo svätorečiacej bulle čítame: „Cirkev svätá, matka všetkých veriacich, raduje sa nad tým, že práve vtedy, keď svet skláňal sa k úpadku, našla neoce-
niteľnú perlu, silnú ženu totiž, Hedvigu . . . Na silné ženy nechce minulosť zabudnúť . . . a uznali sme za hodné, poukázať, aká žena to bola . . .“

BRIGITA.

Sv. Brigita (1302—1373) pochádzala zo Švédska. Svojím menom oslávila svoju rodinu, svoj národ a svoju krajinu. Pre svoje čnosti bola príjemná a milá všetkým.

Brigitu vychovávala jej tetka, lebo matka jej zväčša odumrela. Tetka starala sa o ňu ako o svoje dieťa a vydala ju za Ulfa Gudmarsona, miestokráľa norického.

Mnoho ráz sa stáva, že po vstupe do manželstva jedna alebo druhá stránka odpadne od Boha alebo stane sa ľahostajnou vo viere. Už sv. František Salezský sa ponosoval na to, že je veľká ľahostajnosť v tejto vážnej otázke a žiadal si zriadenie nejakého noviciátu pre manželstvo. — Roku 1911 na kongrese v Maredsous, farár Nysten sa vyslovil, že medzi sto dievčatmi, ktoré sa vydávajú, je deväťdesiatdeväť, ktoré dobre nevedia plniť svoje manželsko-materinské povinnosti.

Brigita však urobila tento vážny krok v bázni božej a väčšinou z poslušnosti voči otcovi. — Žila v manželstve dosť šťastne. Odviedla manžela od hry v karty, pijatyky a naklonila ho, aby častejšie pristupoval k sv. prijímaniu. Bol to vzorný stav manželský, slúžiaci mnohým pre povzbudenie!

Ako matka:

Mala štyroch synov a štyri dcéry. Dietky učila, aby Boha nadovšetko milovaly a zlé náruživosti premáhaly. Vychovávala ich s veľkou starostlivosťou. Veľká bola jej starostlivosť o spásu dietok, ale aj o spásu manžela.

„Máš synov? Cvič ich a sohýbaj ich od detinstva. Máš dcéry? Opatruj ich telo a neukazuj veselej svojej tvári k nim.“ (Sirach 7, 25—26).

Brigita so svojím manželom a s dietkami navštívila viacej pútnických miest. (Sv. Zem, Kompostelu a Rím). Keď prišla do Ríma, predstavila sv. Otcovi pápežovi svojich synov Karola a Birgera. Pápež riekol Birgerovi: „Ty si syn matkin.“ Obrátil sa k veselému Karolovi: „Ty si však synom sveta.“ Matka sa zadívala a riekla pápežovi, aby mu naložiť ráčil nejaké pokánie. Pápež sa dotkol Karolovho pása a povedal: „Toto rúcho nech mu je na pokánie.“ Brigita na to: „Od hriechu nech ho oslobodí tvoja svätosť, pása ho pozbavím ja...“

Svojmu synovi, „miláčikovi“ Birgerovi, napísala tieto rady: „Milý synu! Ak chceš mať pravú lásku k svojmu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, pamätaj vždy na jeho utrpenie a čím častejšie prijímaj sviatosti. Kdekoľvek si, pamätaj na chudobných a pomôž im, ako môžeš, však ti Boh odplatí. Robotníkovi dávaj plácu. Buď milosrdný voči poddaným. Buď verný Bohu a svojmu bližnému. Keď vstávaš, telo a dušu odporúčaj Bohu, aby on všetky tvoje skutky cez deň sprevádzal. Keď si líhaš, myslí na Boha a vyhýbaj vtedy rečiam. Daj pozor, aby si od stola nevstal ako ošípaná. Diabla ani nespomínaj. V rozčúlenosti nezahor pomstou...“

Keďže najmladší syn dlho chorľavel, matka veľmi plakávala, lebo si myslela, že toto dieťa je trestané pre jej hriechy. Pravdou je, že mnohých rodičov trestá Boh na dietkach. No, iba Boh vie, či tomu tak bolo aj u Brigity!

Ako katolícka žena.

Ľahkovážnym miestam a ľuďom vyhýbala.
Držala u seba čestné a poriadne služobníctvo.
Neutekala z rodinného života.

Nejaký čas strávila v Štokholme, kde v zbožnom duchu vychovávala kráľovskú dcéru.

Bola veľkou ctiteľkou Panny Márie.

Mala stáleho spovedníka.

Vplývala na švédskeho kráľa. Priviedla k čestnému životu mnohé cudzoložnice a neporiadne pannie. Modlila sa a vymodlila obrátenie istého popredného muža. I kňazov sa odvážila napomenúť k lepšiemu životu. Podporovala chudobných, nakoľko jej to bolo možné. V tomto duchu poučovala i dietky, najmä dievčence.

Pri všetkom bola trpezlivá.

Roku 1370 išla do Ríma a od pápeža Urbana V. dosiahla potvrdenie svojej rehole. Materský kláštor bol vo Wasteine.

Či túto jej katolícku činnosť nemožno nazvať katolíckou akciou?

* *

O niekoľko rokov prišla do Ríma i Katarína Švédska, jej dcéra.

Prečo?

Aby žiadala o svätorečenie svojej dobrej matky.

ALŽBETA.

Fra Angelico (zomrel 1455), slávny taliansky maliar, namaľoval krásny obraz sv. Alžbety a podeň napísal: „Spectaculum mundo et angelis“ — čiže po slovensky to znamená: „na obdiv svetu a anjelom.“ Fra Angelico pri týchto slovách zaiste myslel na najkrajší rys života sv. Alžbety, na jej lásku k bližnému. Ale podobne pochvalné slová musíme o nej povedať, keď si všimneme, ako konala svoje materské povinnosti.

* *

Alžbeta sa narodila roku 1207 v našej slovenskej Bratislave ako dcéra kráľa Ondreja II.

Stala sa manželkou Ľudovíta, zemského grófa v Durinkách a Hessene (Nemecko). Bývala vo Wartburgu. V tom Wartburgu, v ktorom o tristo rokov neskôršie sa zdržoval nešťastný, pochybený Luther! Aké teda protivy sa stretly v tomto hrade! Tam Luther „odpor svetu a anjelom“, tu Alžbeta „obdiv svetu a anjelom.“ Luther — škandál dejín. Alžbeta — výkvet dejín a „zlaté ženské srdce, súce na všetko dobré.“ (Prochászka.)

Niečo z jej manželstva:

Roku 1221 slávila sa svatba vo Wartburgu. Jej manžel, Ľudovít, bol spravodlivý a dobrý voči kaž-

dému. Dobrý bol aj voči svojej žene a veľmi ju miloval. — Stalo sa ešte pred sňatkom, že rytier Vargula pýtal sa Ľudovíta: „Chcete si Alžbetu naozaj vziať za manželku? Alebo si vyvolíte inú nevestu s bohatším venom?“ Ľudovít ukázal na blízky vrch a povedal: „I keby som s inou dievčinou mohol získať hromadu zlata, ako je tento vrch, predsa nezriekol by som sa Alžbety.“ — Manželia sa milovali a boli svorní medzi sebou. Hovorili si „brat“ a „sestra“. Obaja manželia vynikali v činnej láske k bližnému. Najmä Alžbeta cítila s chudobnými matkami, veľmi mnohým išla za kmotru, prinášala šatočky chudobným nemluvniatkam.

Proti vtedajšiemu zvyku stolovala s manželom, aby zabránila neslušným rečiam mladých rytierov a hosťov.

Roku 1227 Ľudovít zúčastnil sa na krížovej výprave do Svätej zeme, ale na ceste zomrel. Keď Alžbeta dostala zvesť o smrti manželovej, zbledla, sopnúc ruky, vzdychla: „Ach, už je celý svet pre mňa mŕtvy. O môj najmilší brat, môj zbožný manžel! Ako budem žiť bez teba? — Môj Pane Ježišu, môj Bože, poteš ma!“ Keď sa v duši uspokojila, pokračovala modlitbou: „Známo ti je, vševedúci Bože, že som nikoho na svete nemilovala viac, ako svojho manžela a to nie tak preto, že bol mojim manželom, ale najviac preto, že žil tak nábožne. Keďže podľa tvojej vôle skončil život, nebudem nariekať, ale spokojná som s tvojím riadením.“

Po smrti manželovej štyri roky strávila v kláštore.

Bola dobrou matkou:

Manželstvo bolo požehnané tromi dcérami a jedným synom. Matka, príduc s novorodeniatkom do

kostola, modlila sa: „Pane Ježišu Kriste, obetujem toto dieťa tebe a tvojej presvätej matke Márii. Ráč mi toto dieťa požehnať a prijať medzi svojich veriacich.“

Dietky vychovávala s útlou starostlivosťou a láskou. Materské povinnosti pokladala za najnežnejšie a najsvätejšie, preto ju Boh požehnal na dietkach. Dietky ju nezarmucovaly, ale slúžily jej na česť. Syn Herman stal sa hodným nástupcom svojho otca, dcéra Gertrúda mala povest' svätice a Žófia bola vzornou panovnicou v Brabante.

Keď Ľudovít zomrel, Alžbetu každý ľutoval. Iba bratia nebohého manžela nemali citu voči nej. Poberali jej dôchodky a vyhнали ju z hradu. Smutná Alžbeta odchádzala z vlastného domu, vedľa nej išly tri dievčatká, v náručí matkinom spal synáčik... a išli... kam? Ved' bolo prikázané, aby sa ich nik neopovážil prijať... Šli do blízkeho kláštora a Alžbeta kázala mníchom, aby spievali „Te Deum“. — Prvú noc prenocovala v chlieve — potom sa nad ňou zľutovala istá chudobná rodina a prijala ju k sebe. — Ale aj tí, čo ju vyhнали, oľutovali svoj čin a prosili ju o odpustenie. Alžbeta v slzách pobožkala svojich nepriateľov, ale na vládny dvor sa viacej nevrátila. O dietky sa náležite postarala, a sama vstúpila do kláštora.

Už v štvrtom roku po svojej smrti (1235) bola vyhlásená za svätú.

IZABELLA.

Jej otec bol Pedro III.,, aragonský kráľ. Dcérušku Izabellu veľmi miloval a menoval ju „strážnym anjelom svojej krajiny.“ Izabella bola naozaj krásna i ako dieťa, i ako vyrastená panna; veď volali ju „zúfalstvom maliarov.“ — Už vtedy, keď ešte bola malučká, vykonala veľké veci, hoci i nevedomky:

Pedro III. sa pohneval so svojim otcom Jakubom I. Nestýkali sa, ani neshovárali. Skončilo sa to však šťastne. Jakub uvidel totiž kdesi svoju vnučku Izabellu. A pri pohľade na toto nevinné dievčatko nemohol odolať duševnej radosti a smieril sa s Pedrom.

Ako manželka:

Vydala sa za Dionysia, portugalského kráľa.

Keď opúšťala rodičovský dom, riekol jej otec: „Dcéra, Boh ťa povolal pre toto manželstvo a o to sa postaral, že z môjho domu odchádzaš ako kráľovná. Nech ťa on uchráni od každého nebezpečenstva... nemám ti nič inšieho povedať. Ja som ťa vychoval a nepoznám človeka, čo by sa mohol k tebe prirovnať ani podľa rozumu, ani podľa srdca...“

Povýšenie na trón nezmenilo spôsob života mladej manželky. Modlievala sa, ako aj predtým, pristupovala k sv. prijímaniu ako aj za slobodna. Bola

dobrou a zbožnou ženou a čítavala nábožné knihy. Vynikala najmä trpezlivosťou a láskou.

Ale manžel!

„Medové týždne“ prešly a ukázalo sa, že nebude dobrým a verným manželom! Vo viere bol ľahostajný, „nemal rád Pána Boha, a preto nemal rád ani ženu.“ Nechal tú, ktorej prisahal vernosť, a zaplietol sa do lásky skazených žien. Izabella to na ňom zbadala, ale nikomu sa nežalovala. Smutná bola, iba pred Bohom plakávala a vec odporučila Najvyššiemu. Voči manželovi sa neprestala správať vlúdne a láskavo. Ujala sa i jeho nemanželských dietok a vychovávala ich. Zaiste takéto manželstvo nemohlo byť pre ňu radostným! Bolelo ju to, že v jej manželstve je Boh tak urážaný a že sa druhí nad tým pohoršujú. Modlila sa neprestane, aby Boh manželovi osvietil rozum a otvoril oči... Izabella musela zároveň prežiť aj iné ťažkosti.

Kráľ osobitnou láskou zamiloval si nemanželského syna Sancha a bol by ho azda urobil svojím nástupcom. Na toto však mal plné právo syn z manželstva, Alfons III. Otcova politika sa Alfonsovi nepáčila, nahneval sa preto na otca a roku 1317 verejne — bojom postavil sa proti otcovi...

Došlo k boju medzi otcom a synom. Izabella robila, čo sa dalo. Napomínala syna, aby sa neopovážil proti svojmu otcovi bojovať. Zaprisahala ho. Aj samého muža zaprisahala, aby sa smieril so synom. Zlí ľudia využili aj tejto jej dobrej snahy. Začali ohovárať Izabellu, že sa dohovorila so synom a že ho povzbudzuje k bitke proti otcovi. Keď sa to manžel dozvedel, rozhneval sa na ženu, pozbavil ju všetkých dôchodkov a vypovedal ju do mesta Alan-keru. Mnohí nahovárali Izabellu, aby nechala surového muža, a aby sa na ňom tiež vypomstila. Ale

ona nie! Neprestávala syna prosiť, aby sa smieril s otcom. Daromné boly však prosby a daromné aj slzy, syn neposlúchol a neustúpil. Ani otec si nedal od nikoho nič povedať. A malo dôjsť k rozhodnej bitke. — Izabella išla na bojište. Po mnohých prosbách tam sa jej predsa podarilo, že syn jej podal ruku — a obaja spolu išli do otcovho tábora. Manžela takáto smelosť prekvapila a nevedel zostať tvrdým. Spamätal sa, manželku vzal k sebe a so synom rozišiel sa v pokoji.

Po čase manžel nebezpečne ochorel. Izabella vo dne v noci bola pri jeho posteli a ošetrovala ho. Týchto chvíľ použila, aby ho priviedla k pokániu nad predošlým životom. Aj so synom sa úplne smieril. Prijal sv. sviatosti a usnul v Pánu r. 1235.

Po manželovej smrti vstúpila do kláštora klarišiek v Koimbre.

Ešte raz musela vykročiť z kláštora, keď jej syn Alfons — už ako portugalský kráľ — chystal sa na voju so sestriným synom, kráľom kastilským. Smierila ich.

Umrela v synovom náručí.

Na Izabelle sa splnilo to, čo si želal Pius XI., keď povedal: „Ak sa má pozdvihnúť k niečomu ruka ženy, nech je to jedine k modlitbe a dobročinným skutkom.“

ALŽBETA CANORI MORA.

*„Takú matku by ste na celom svete nenašli.
Nie som hodný, aby som bol jej manželom.“
Povedal o nej jej manžel.*

Koncom 18. storočia Tomáš Canori bol najväčším statkárom na okolí Ríma, na takzvanom „Ager Romanus.“ Bol dobrým katolíkom. Podobne zbožná bola i jeho manželka. Roku 1774 narodila sa im Alžbeta, trináste dieťa.

Rodinu Canorovcov navštívil Boh mnohými krížmi a hmotnými nešťastiami. Stratili mnoho majetku a schudobneli. Preto Alžbetu a jej staršiu sestru poslali rodičia do augustiánskeho kláštora v Kascii. Dievčatá tam boly za tri roky. Po troch rokoch Alžbeta ochorela a musela ísť domov; tak zle vyzerala, že ju matka ani poznať nemohla. Ale matkinou starostlivosťou opäť jej sčerveňaly líčka a dostala svoju mladú farbu. Potom ostala doma. Keď mala 19 rokov, mnohí ju pýtali za manželku. Ale odmietla každého, lebo necítila sa súcou pre stav manželský.

Doma mali veľmi trpký život: samé starosti, hnev, duševný nepokoj... Alžbeta sa už nechcela vrátiť do kláštora... Čo robiť? Odovzdala sa vôli rodičov...

* *

Manželský kríž . . .

Dr. František Mora, bohatý a povestný lekár v Ríme, mal nadaného syna Krištofa, ktorého dal vyučiť za advokáta. Krištof zaľúbil sa do Alžbety, i ona súhlasila s týmto manželstvom (r. 1796). Alžbeta v deň sňatku veľmi horlive sa modlila; brala vec veľmi vážne a cítila ťarchu jarma, ktoré na seba berie.

Krištof zdal sa byť dobrým človekom a bola preto veľká nádej, že manželstvo bude šťastlivé. Keď Krištof spoznal, že jeho manželka je čistých mravov a dobrá ako dieťa, v každom ohľade prejavoval voči nej svoju lásku. V tejto láske až prepínal: zakázal manželke pracovať, ba ani šiť nesmela; nesmela sa s nijakým mužom rozprávať; nahneval sa na ňu, že chodia za ňou jej rodičia, a preto im to zakázal; vždycky musela byť doma . . .

Alžbeta však svojou skromnosťou a slušnosťou obrátila na seba pozornosť a úctu mnohých ľudí. Vážili si ju, pozdravovali ju zďaleka a rozprávali o nej. — Krištof sa aj na to nahneval. Začal ženu podozrievať, že je mu neverná a že druhých má radšej . . .

Narodila sa im dcéruška. Radosť nepotrvala dlho, lebo dieťaťko nemohlo preglgať a na druhý deň zomrelo. Mladá matka cítila sa nešťastnou. Každý ju tešil, len manžel nie . . .

„Všetko do času“ platilo aj o Krištofovej veľkej láske. Sladké dva roky prvomanželské prešly a prišly roky iné . . .

Neverný manžel a verná manželka:

Áno, to prišlo! Po smrti dieťaťa Krištof sa úplne zmenil. Alžbetu si nevšímal, neprehovoril k nej ani

slova a doma mal dlhú chvíľu. Neskoršie nebolo ho doma vôbec vídavať. Jeho tvár, jeho reč a jeho chodenie: to všetko prezradzovalo zmenu v jeho duši a zbadala to i Alžbeta. Pocítila, že ju Krištof zanechal. Vycítila, že je zradená a že cit jej naišľachetnejšej lásky voči mužovi je pošliapaný. Smútila. Nezáúčastnila sa na nijakých zábavách, žila utiahnuto a nosila čierne šaty na znak duševného smútku. — Manžela prosila, aby jej povedal pravdu, čo sa mu stalo. Ale manžel nechcel povedať, lež vec vyšla najavo sama . . .

Krištof skutočne zradil vernosť manželskú. Pošliapal prísahu vernosti a nadviazal hriešny pomer s inou ženskou. — Tak bol narušený dobrý život v pokoinej rodine Morovcov.

V tých časoch porodila druhé dievčatko, ale i toto pochodilo tak nešťastne ako prvé. Zväčšil sa smútok v rodine, zväčšila sa nevernosť manželova. Alžbeta nerobila mu výčitky, ale ticho a vľúdne ho prosila, aby svojím životom neurážal Boha. Ani vľúdne slovo nič neosožilo. Krištof začal kričať surovô na ženu a vyhadzoval jej na oči, čo mu len na rozum prišlo . . .

Kazil sa so dňa na deň. Upádal strašným krokom. Udržovanie milenky odviedlo ho od jeho povolania a stálo ho to mnoho neňazí. A keď pre milenku zmárnil všetko, začal i dlhy robiť . . .

Roku 1799 porodila Alžbeta zdravé dievčatko, Mariannu. To jej dodalo trošku nádeje. Vzala roztomilé dieťa na ruky a podávala ho manželovi do náručia, hovoriac mu:

— Či nemôžeme byť šťastliví? Čože nám chýba? Prosím ťa, z lásky voči tomuto dieťaťu, polepši sa! — Ale Krištof už bol otrokom žien a zatopený bol v

hriešnej láske. Ani si nevšimol utrápených očí manželkiných, ba ani nevinných očiek svojho dieťaťa...

Ale čo tvrdému hriešnikovi najviac treba, stalo sa i Krištofovi. Ťažko ochorel a musel do postele. A tu sa osvedčila verná manželka! Zabudla na všetko a vo dne v noci starala sa o chorého manžela. — Boh mu vrátil zdravie telesné i duševné a slúbil manželke, že sa polepší.

Roku 1801 porodila Alžbeta dievčatko Luciu. Dievčatko bolo síce zdravé, ale radosť z neho bola veľmi krátka. Matka veľmi oslaba a nemohla dieťa koiť. Dieťa dali koinej. Keď matka po desiatich mesiacoch ozdravela, išla si pre dieťa. Bolestne ju to prekvanilo, keď videla svoje dieťa chudučké a vyrážkami vysypané. Ihneď ho odobrala a dala inej kojnej.

A čo sa stalo s Krištofom? Slúbil polepšenie, ale nesplnil! Ba stal sa ešte horším, ako bol prv! Otupel duševne a bol ľahostainý oproti všetkému. O dcérušky sa vôbec nestaral a manželku si vôbec nevšimol... Aký to manžel? a aký to otec?

* * *

V ťažkých okolnostiach sa žilo... Vydržovanie milenky stálo mnoho peňazí a dlhy rástly. Svokruše (Krištofove sestry) vinu kládly na Alžbetu... Prišlo to tak ďaleko, že celý majetok Morovcov bol označený súdnou pečafou. Alžbeta ani tu nestratila hlavu, ale rozmýšľala, ako tomu odpomôcť. — Išla k veriteľom a prosila ich, aby dočkali... Aby bola dlžoba vyrovnaná, museli predať nábytok, kone a vozy. To ešte nestačilo. Alžbeta predala svoje šperky a svoju výbavu. Ani to nestačilo. Neostávalo nič iné, iba ak zvyšky predajú na verejnej dražbe. Podľa vtedajšieho zákona veritelia mohli žiadať, aby

bol Krištof uväznený. Ale šľachetná Alžbeta išla k veriteľom a prosila, aby sa zmilovali nad manželom a nedali ho zavrieť, veď už nemajú čo dať, však keď to bude možné... Veritelia odpustili dlh, iba jeden nechcel a povedal Alžbete, aby k nemu prišla na druhý deň. Alžbeta prišla a dlho sa s ním shovárala... a napokon jej veriteľ povedal, že jej odpustí všetok dlh s podmienkou, že Alžbeta opustí svojho muža a s ním uzavrie pomer. Teda žiadal od nej porušenie manželskej vernosti. A čo Alžbeta, pristala azda na to? Nie! Ihneď vstala zo svojho miesta a povedala mu: „Hanbite sa, že vy, šľachtic a vzdelaný človek, radíte takéto niečo biednej žene! — Veriteľ, aby sa vec utíšila, ihneď žiadal od Alžbety odpustenie a aj dlh odpustil. — Dlhy byly takto už vyrovnané... ale Krištof neprestal dlhy znovu robiť...

Pre ďalší nepriaznivý vývin vecí Alžbeta skoro vykoľajila z duševnej rovnováhy. Trápilo ju to, trápilo, že v jej rodine sú také neporiadky a že muž je takým nemravníkom. Ako tomu odpomôcť? Je tomu ona na vine? alebo niekto iný? kto? Nevedela sa uspokojiť. Spovedník jej radil, aby na nejaký čas opustila manžela, o čom však Alžbeta ani počuť nechcela. V týchto ťažkých krížoch uzavrela sväté priateľstvo so zbožnou ženou Annou M. Taigi.

Krištofov otec čiastočne bol ranený porážkou od žiaľu nad nepodareným synom! Celú rodinu to vzrušilo. Po nejakom čase však otec trochu vyzdravel...

Zatiaľ, čo bol Dr. Mora — otec — nemocný, spikly sa jeho dve dcéry. Dohovorily sa totiž s istým advokátom, že nemravný pomer Krištofov udajú u príslušných úradov a Alžbetu zo svojho domu odstránia. Alžbeta mala byť zavretá medzi trestanky, ale to sa nepodarilo, lebo cirkevná vrchnosť zakro-

čila. — Jeden z plánov bol zmarený a ostal ešte druhý: udať Krištofa pre jeho nemravný život a pomer. Jeho sestry potrebovaly k tomu svolenie Alžbety. Alžbete sa protivilo žalovať na manžela. Ale švagriné jej rozpovedaly veľmi závažné príčiny a presvedčivé dôvody, — a pod ich nátlakom privolila. Krištof bol zažalovaný. Podľa nariadenia bol internovaný v kláštore u sv. Jána a Pavla. Zúril, hrešil, búchal, ale nič mu to nepomohlo; musel poslúchnuť a ísť . . .

Stalo sa to v júli roku 1807.

V kláštore sa zle cítil. Zavreli ho medzi mníchov, ktorí málo vyprávajú, chodia často do kostola, modlia sa, a oňho sa skoro ani neozrú . . . Zle sa cítil a prisahal pomstu tým, čo mu ta dopomohli! Žien tam nemal, zábavy nijaké, nič nepočul, iba ozvenu svojich krokov na dlhých chodbách . . .

— Môžem listy písať? — pýtal sa jedného z mníchov.

— Nie.

Zákaz neposlúchol. Rozhodol sa, že napíše list svojej dobrej Alžbete a že tak na jej orodovanie dostane sa von z kláštora. V liste žiadal odvolanie žaloby. List tajne dostal von za kláštorné múry . . .

Alžbeta prečítala list a bola bolestne dojatá, aj ostatní domáci boli znepokojení. Sestry miesto odvolania žaloby ešte urýchlily súdne rokovanie. Súd rozhodol, že Krištof bude uväznený na 5 rokov, podobne aj jeho milenka, keď svoj pomer neprerušia. Rozsudok oznámili Krištofovi. Krištof uznal, že chybil a oľutoval svoju minulosť. Svojim rodičom napísal list a sľúbil im, že sa polepší, prosiac ich, aby mu vymohli slobodu. Otec mu nedôveroval, ale matka to chcela a muselo sa stať po jej vôli, aby totiž Krištof prišiel domov . . .

Po 18. dňoch vrátil sa znovu do rodiny. Rodičom bol vďačný, ale voči žene i naďalej surový. Urážal ju nádvakami, tĺkol päšťou. Viac ráz bola v nebezpečenstve, že posledný raz vydýchne pod údermi rozzúreného manžela.

Krištof! Celá rodina sa zaň hanbila! A začali sa ho aj báť. Nestaral sa o rodinu vôbec, na deti sa ani nepozrel, na kuchyňu nedal ani haliera, v cudzoložnom pomere zas pokračoval... Domov sa prišiel niekedy len najesť.

Drahá manželka! Čo by si robila ty, keby si mala takého manžela? Robila by si to, čo Alžbeta?

Alžbeta zostala i naďalej vernou manželkou. Plácala mu šaty, starala sa, aby poriadne chodil, dobre mu navarila, keď prišiel, hoci nedostala od neho dobrého slova a uznanie.

Dúfala, že to nerobí nadarmo, a že manžel sa predsa polepší. Nevedela, kedy to bude, ale bude to! Príde čas, že pošliapaná láska nebude viac zneučievaná!

Švagriné jej nechcely nič dať; keď niečo chcela od nich, musela si to odrobiť. Zachádzaly s ňou ako so slúžkou. Stále pomýšľaly na to, že ju odstránia.

Ako sa cítila Alžbeta v takýchto chvíľach? Ona sama o tom napísala: „Duša moja bola v náručí Božom úplne pokojná, lebo som bola istá, že On všetko urovná podľa svojej najsvätejšej vôle. Moji príbuzní sa čudovali, ako som mohla byť tak statočná a spať s rozzúreným manželom a nebáť sa, že jeho rukou zahyniem. Ale to nebolo z mojej sily, ale Boh ma tak posilňoval...“

* *

Roku 1813 doktor Mora ochorel a o krátky čas zomrel. Celá rodina plakala nad nebohým členom, ale

aj na to sa zabudlo. Švagríné už maly za isté, že Alžbetu vyženú. Ani Krištof už nemá u nich čo hľadať! Svoju čiastku si premárnil, nech ide preč! Krištofa to nahnevalo — veď aká hanba by to bola preňho, aby ho dve sestry vydedily! On im ukáže, čo je to brat! Manželka ho i v tomto hneve utíšila a nahovorila ho, aby si našli druhý byt. Našiel sa dobrodinec, Ján Cherubini; ten im našiel byt. Platil im bytné a hradil im aj iné výlohy.

Alžbeta si pýtala od svokruši svoje veno. Dostala trochu peňazí, staré hodiny a niekoľko kníh... Pekne sa potom odlúčila a osamostatnila.

Na novom byte:

Krištof musel manželku podporovať, ale to, čo jej dával, bolo veľmi málo. Narobil si mnoho nepriateľov. Okrem toho ešte navštevoval tajný proticirkevný spolok „Carbonarov“. Alžbeta ho varovala pred touto zlou spoločnosťou, ale Krištof na to nič nedbal.

Dňa 1. januára 1816 bol opäť na tajnej nočnej schôdzke. Na schôdzke sa povadili a rozišli. V jednej krivej uličke napadol Krištofa jeden z jeho protivníkov a vyhrážal sa mu, že ho zabije. Krištof sa len útekom zachránil. Dobehnúc domov, ihneď si musel ľahnúť, lebo bol strašne rozrušený a dostal veľkú horúčku. Choroba bola vážna. Alžbeta sedávala pri chorom, aby vyhovelá každej jeho žiadosti. Švagríné však nadávaly Alžbete, že pre ňu Krištof ochorel! Tieto urážky ju bolely, no obetovala ich za obrátenie manžela.

Na spoveď sa ho neodvážila nahovárať, ale vymyslela si niečo iného. Nám už známy Cherubini často chodil navštevovať chorého. Alžbeta ho požiadala, aby kedy-tedy so sebou doviedol i kňaza. Kňaz častejšie prišiel a po viacerých rozhovoroch Kriš-

tofa získal na spoveď. Posledný raz spovedal sa pred 18 rokmi a teraz smieril sa s pánom Bohom. Aj telesne ozdravel, hoci lekári sa už vzdali nádeje na jeho vyliečenie.

Liečenie manželovo stálo mnoho peňazí. Morovci prišli do biedy. Žilo sa im ťažko, ale spokojne. — Na šťastie, Krištof bol povolaný do Neapola, aby tam zastupoval istú vojvodkyňu. Tam mal pekný zárobok a po čase vrátil sa domov.

Alžbeta sa tešila, že už manžel bude dobrý; i dcéry sa tešily, ale sklamaly sa. Krištof sa doma len zriedka ukázal, jedával zväčša u svojej matky a večer chodil po zábavách...

Roku 1825 dostala Alžbeta vodnatieľku. „To je moja posledná choroba“, povedala o sebe.

Krištof prišiel hneď domov. Teraz už veľmi často býval pri chorej žene a dlho sa s ňou rozprával. A ona? ... Prosila ho, aby neurážal Boha, aby aspoň po jej smrti sa polepšil ... Krištof bol dojatý a precíťoval vnútorné vzrušenie: veď vedel, že už bude vdovcom ...

Dňa 5. februára 1825 o pol tretej hodine ráno zomrela. Dietky plakaly. O štvrtej hodine prišiel Krištof. Zazrúc mŕtvu manželku, zbledol ako stena a stál nepohnutý ako socha. Po chvíli sa rozplakal. Poznal svoju vinu! A i to, že si nikdy nezaslúžil takej manželky!

Po smrti Alžbety Krištof začal viesť kajúci život. Vstúpil do kláštora, študoval a stal sa rehoľným kňazom. — On, kedysi neverný manžel, obetoval teraz sv. omšu za nebohú a dobrú manželku. Svojej vlastnej dcére, Lucii, podával sv. prijímanie.

Len v katolíckej cirkvi sa rodia a rastú takéto manželky a matky.

O MATERINSKEJ ČINNOSTI ALŽBETY C. M.

Alžbeta dala život štyrom dcéram. Dve zomrely hneď po narodení. Marianna a Lucia boly na veľkú radosť matke.

Ale švagríné veľmi zle zachádzaly s deťmi. Nadávaly im, posmievaly sa pred nimi ich matke, bily ich. — Alžbeta i tu si vedela poradiť: povedala dieťkam, aby nikdy neodpovedaly neslušne a aby nikdy nedaly najavo, že sú urazené. Deti musely mlčať, keď ich karhala; nesmely rozprávať inde, čo sa doma robilo a hovorilo.

Keď dievčatá poodrástly, matka ich vodievala do školy a chodievala pre ne. Brávala ich so sebou do kostola. Učila ich úctivosti voči kňazom. Čítavala im zo životopisov svätých a dávala im domáce práce.

Švagríné sa nerady na toto pozeraly, ony si takto výchovu dieťok nepredstavovaly. Alžbetinej matke naklebetily, že nevie deti vychovávať! Alžbetina matka im akosi uverila a dovolila im, aby ony dozeraly na výchovu. Bola to surová výchova! Deti boly za všetko bité, stále sa im nadávalo, špatne sa pred nimi rozprávalo. Preto sa deti veľmi často žalovaly svojej matke! Matku to mrzelo, ale čože má robiť, keď sú také nešťastné rodinné pomery? „Budte za to vďačné a trpte“, poradila im.

Lucia vo svojom pamätníku toto zaznačila o svojej matke:

„Matka nás zobúdza o 7. hodine. Pomodlily sme sa rannú modlitbu a matka nám prečítala z knihy „Cesta do neba.“ Potom nám doniesla raňajky a po nich nás poslala k tetke. Tam sme pracovali. Matka išla do kostola na sv. omšu a na sv. prijímanie. Bola by vzala aj nás so sebou, ale naši príbuzní jej v tom zabráňovali, lebo pokladali denné počúvanie sv. omše za mrhanie času. Ani v nedeľu a vo sviatok nám nedovolili s matkou ísť do kostola, ale oni sami chodili s nami. Keď sa matka vrátila, išly sme k nej a ostaly sme u nej až do poludnia. Po obede sa s nami trošku modlila a poslala nás pracovať... Večer sme sa všetci modlievali ruženec. Potom bola večera. Keď sme vykonaly večernú modlitbu, odobraly sme sa na odpočinok.“

Alžbeta teda i v ťažkých okolnostiach robila, čo bolo možné.

Sama si pripravila dietky na prvé sv. prijímanie.

Dietkam zakázala pred cudzími ľuďmi niečo o otcovi rozprávať.

Matkin príklad neustále povzbudzoval dievčatá k čnosti.

* *

Prišiel vek, keď z dievčat staly sa dievky, súce na vydaj. Veľmi nebezpečný vek, mnohými ľuďmi oplakaný. Veľké nebezpečenstvo hrozí dospievajúcim deťom, a preto treba mnoho opatrnosti so strany rodičov, menovite matky! Alžbeta dávala veľký pozor, a predsa sa jej nepodarilo všetko prekaziť.

Slečnám nechutila práca. Okno mali obrátené na korzo a ním stále vyzeraly do mesta. Modliť sa im nechcelo, veď nemienili byť mníškami a mladé diev-

ča predsa modlitby nepotrebuje! — I sám otec, Krištof, zbadal veľkú zmenu na dievčencoch a povedal raz Alžbete, aby si lepšie všimla dcér. Alžbeta dobre vedela, čo je vo veci. Napomínala a bedlila. Ale dievčence ju oklamaly.

Marianna a Lucia hľadaly známosti. Vždy sa ukazovali v okne a čakaly, aby ich voľakto zbadal. Zapáčily sa dvom dôstojníkom. Pozdravili sa, zasmiali, povyprávali, chodievali už častejšie ku okienku, a s okna padaly lístočky . . .

Neskúseným dievčatám prišli na pomoc aj ich tetky: „Načo všetko zakazovať? Máte ísť medzi ľuďi. Čo by ste sa nepovyprávaly?“ . . . Dievčencom nebolo viac treba; posmelilo ich to, že tetky s nimi spolicítia a že im rozumejú. — Ushovorili sa s dôstojníkmi, že sa dajú tajne sosobášiť, a matka nemusí o tom vedieť . . . Ukuli spolu plán a chceli ho i uskutočniť:

Dôstojníci v noci preskočili múr. Prišli pod okno. Tam mali do náručia zachytiť svoje milenky, ktoré maly vyskočiť von oknom . . . Čakali pod oknom . . . Tu však počuli hlas: „Kto ste a čo chcete, vy darebáci?“ Ušli. A dievčatá poskákaly do postiel, lebo spoznaly matkin hlas. Celú noc nespaly a so strachom čakaly, že matka príde k nim. Neprišla.

Ráno bola k nim dobrá ako obyčajne. Len pekne im rozpovedala, do akého nebezpečenstva sa rútily, ako tým Pána Boha urazily . . . medzi rečou obledla a zamdlela. Dcéry sa cítily vinnými. Do veci sa zamiešal Krištof: poslal pre lekára, ktorý poskytol chorej matke pomoc.

Krištof vtedy pocítil, čo by stratil on a jeho dcéry, keby im Alžbeta bola zomrela. Dcéram povedal: **„Takú matku by ste na celom svete nenašli. Nie som hodný, aby som bol jej manželom.“**

Aká dobrá matka musela byť Alžbeta, keď taký muž povedal o nej tie slová!!

* *

Plán s dôstojníkmi sa nevydaril. Lucia nechcela o láske nič viac počuť, ale Marianna rojčila ďalej. Dostala niekoľko pytačov a bola by išla za hocikoho. Ale matka nebola taká ľahkomyselná! Marianne sa nepáčilo, že sa jej matka mieša do týchto „súkromných“ vecí.

Na začiatku roku 1817 upadla Marianna do choroby, ktorá potrvala dva mesiace. Bola potrebná pomoc matkina! Nastalo zlepšenie, ale pre slabosť a dlhú chvíľu Marianna stala sa veľmi mrzutou a nervóznou a najviac voči matke. Azda za to, že ju v chorobe opatrovala? Úbohá mati! Ako málo byly ocenené tvoje starosti a noci, strávené pri posteli chorého dieťaťa... Ale čo máš robiť, keď pani-dcéra ráci byť nervóznou...?

I tetky sa ozvaly: „Ešte Marianna dostane suchoty.“

Áno, tak sa stalo! Nemoc sa vyvinula v suchoty a lekári vzdali sa nádeje. Marianna navidomoči slabla. Už sa nevedela na vlastných nohách udržať. Čakali len na jej posledný výdych...

Alžbeta sa však vrúcne modlila k Bohu o pomoc. Dcéra ozdravela. Alžbeta z vďačnosti za uzdravenie, v tej miestnosti, kde chorá mala umrieť, dala zriadiť kaplnku. — Pod jednou strechou bývať s Pánom Ježišom! aké to bolo šťastie pre Alžbetu...

Dcéry sa úplne zmenily a polepšily. Šitím a vyšívaním pomáhaly živiť rodinu.

Páter Ján, generálny predstavený Trinitárov, po-

vedal im: „O, ako ste šťastlivé, že máte takú svätú matku!“

* *

Keď matka ochorela na vodnatieľku, dcéry ju veľmi starostlivo opatrovaly. — Krátko pred smrťou im povedala: „Milé deti! už nastáva môj odchod z tohto slzavého údolia! Slúžte Bohu a zachovávajte jeho prikázania... Prikazujem vám, aby ste otca ctily a poslúchaly. Pomáhajte mu, ako môžete. Majte s ním trpezlivosť, robte mu radosť a pamätajte vždy, že je vaším otcom!“

Po matkinej smrti Lucia vstúpila do kláštora. Marianna sa šťastlivo vydala.

* *

Cirkevné smýšľanie:

Chvályhodná je jej veľká láska k Cirkvi svätej. Vo svojej rodine nedovolila posudzovať cirkev, pápeža a jeho nariadenia.

Cirkev mala v tejto dobe ťažké polozenie. Francúzska revolúcia hlboko pokorila cirkev a Napoleon väznil, otročil a tupil pápeža. Mnoho ľudí odpadlo od matky-cirkvi a prisahalo na novú vládu. O týchto boľavých otázkach každý rád rozumkoval a vinu váľal na cirkev.

Bolestné pôsobilo na Alžbetu zrušenie jezuitskej rehole. Vyslovila sa: „Aj svoju krv hneď by som vďačne vyliala, len keby jezuiti boli obnovení.“

Meno „Alžbeta Canori-Mora“ sa stalo ďaleko známym už za jej života. Dnes poznáme ju aj my...

ŽOFIA.

Žofia Bošňáková (1609—1644) patrí nám, Sloven-
sku... Narodila sa v Šuranoch a prežila tam svoje
detské roky. Jej otec, barón Tomáš Bošňák, zriedka
býval doma, keďže často musel odchádzať za svo-
jimi vojenskými povinnosťami, súc filakovským ka-
pitánom. Päťoro dietok: Tomáš, Štefan, Žofia, Judka
a Katarína — bolo sverené matke a vychovávateľke.

O Žofiinej mladosti vieme veľmi málo.

Známy je nám až rok 1626. Vtedy sa Žofia totiž
vydala za baróna Michala Serényiho. Bol to nábož-
ný muž a hneď po svadbe so Žofiou odišiel na svoj
hrad „Světlo“ na Morave, kde sa obaja tešili svoj-
mu šťastnému manželstvu; ale len na krátko, lebo
manžel ešte toho istého roku ťažko ochorel a zomrel.

Mladá vdova bola veľmi nešťastná. Sedemnásť-
ročná obliekla sa do čierneho závoja a vrátila sa do
Šurian. O niekoľko mesiacov zomrela jej matka a
ani nie o rok zomrel jej brat Tomáš. Boly to kríže
veľké a predsa znesiteľné, najmä keď pamätáme na
toho, čo ich posielala... Aj Žofia podobne robila. Vo
svojom zármutku hľadala útechu v tom, že pomáha-
la druhým ľuďom. Celé okolie šurianskeho zámku
veľmi si ju zamilovalo pre jej milosrdenstvo. Žofia
mala na starosti celú domácnosť. O svoje mladšie
sestry sa starala ako ich vlastná matka.

* * *

ŠURAN. — ŽOFIA BOŠŇÁKOVÁ.

Roku 1632 na fiľakovské panstvo pre vojenskú službu na pomoc Tomášovi Bošňákovi pridelený bol driečny mladík František Wesselényi. Bošňák si ho veľmi obľúbil a viac ráz ho priviedol do Šurian. — Wesselényi zamiloval si Žofiu a požiadal ju o ruku.

Mladí manželia do vena dostali zámok Strečno pri Váhu. Žofia sa stala matkou. Porodila syna Adama. Šťastie mladých manželov sa skalilo, keď 19. decembra 1634 zomrel Žofiin otecko.

Wesselényi zdedil po ňom hlavné kapitánstvo vo Fiľakove. Bolo to spojené s veľkým nebezpečenstvom, veď turecké vojská často znepokojovaly tieto kraje. Wesselényi sa nemohol teda doma mnoho zdržovať. — A keď nebol doma, Žofia vo svojich myšlienkach stále sa s ním zaoberala a modlila sa za jeho šťastný návrat. Časom obdaril ju Boh synom Ladislavom. — Manžel kedy-tedy prišiel sa pozrieť na svoje dievky a potešiť sa so svojou driečnou ženou.

Ale žena nie je stále pekná — mladá, najmä keď mnoho trpí. Aj Žofia čoskoro stratila svoju driečnosť a jej mladá krása uvädla. Stále chorľavela, veď prežila dosť duševných bojov — no, malo to svoje následky . . .

Tu sa ukázalo, že si ju Wesselényi vzal hlavne pre jej krásu. Teraz to dal najavo. Prejavoval mrzutú tvár, zle sa cítil doma a najradšej odchádzal preč. Pocítila a zbadala to i Žofia, že jej manžel ňou pohŕda. Dozvedela sa, že zahorel nedovolenou láskou k muránskej grófke Drugethovej a že pre ňu mieni prestúpiť i na luteránsku vieru . . .

Viete si predstaviť, ako to pôsobilo na Žofiu? — na dobrú manželku? a na poriadnu ženu? — Trápilo ju to. Ale sa potešovala a myslela, že azda je to nie

pravda, čo ľudia hovoria o jej manželovi; že sú to len klebety a ohováranie..

Neboly to klebety, ale pravda! Onedlho dostala od svojej sestry list, v ktorom sa dočítala, že jej manžel chystá sa s ňou rozísť a sosobášiť sa s Drugethovou. — Po prečítaní týchto slov omdlela. — Keď ju vzkriesili, začala okolostoiacim vytýkať, prečo ju priviedli nazpät k životu? Boli by aspoň skončili jej trápenia a žiaľ! Načo ožila? pre koho bude žiť? Jedine láska manželova ju tešila — aj túto stratila!!! — Ale, obzrúc sa, uprela oči na kríž, visiaci na stene... strhla sa a prestala v započatých rečiach... ale hovorila: „Bože, odpusť mi, že som tak rozprávala!“

Odvtedy sa zmenila ešte viac: jej tvár bola stále bledá, smútok sa javil v jej očiach a v celom jej počínaní. — Predsa však usilovala sa vyliečiť z tohto bôľneho stavu. Chodila medzi chudobných a chorých, vyšívala kostolné rúcha. V Tepličke nad Váhom ešte i dnes ukazujú ornát, ktorý ona vlastnoručne vyšila. Navštevovala malú mariánsku kaplnku a prosila P. Máriu pre jej bolesti o pomoc a príhovor. Po večeroch sedávala vo svojej izbe, vyšívala a pozerala na spiace dietky... Pri práci často myslela na svojho neverného manžela, modlila sa zaňho a želala si, aby sa len vrátil; aj list mu napísala. A on? Ničoho si nevšimol...

Istého večera, hnaná vnútornou túžbou, išla do kaplnky Panny Márie, kde sa cez celú noc a s veľkou dôverou modlila. — Duševne uspokojená a v plnej nádeji vrátila sa do zámku. Domáci sa tešili nad návratom svojej panej, keďže nevedeli predtým, kde išla... Aj dietky objímaly prišlú mamičku.

Asi na tretí deň potom zaznela trúba pred zám-

kom a sluhovia radostne oznámili: „ide pán!“ Žofia naradovaná bežala mu v ústrety a s radostným krikom padla mu do náručia. Wesselényi privinul ju na svoje srdce a pobožkal na znak svojho obrátenia.

Vrátilo sa šťastie do strečnianskeho zámku. Žofia bola šťastlivá. Vo výročitý deň mužovho návratu nádherne ozdobovala kaplnku P. Márie.

* * *

Keď sa muž rúha Bohu, čo má robiť jeho žena?

Ako píše Wilhelm Radó, na okolí Strečna zúrila strašná cholera... Hocikde ležaly mŕtvoly a ľudia utekali pred sebou. Keď Wesselényi videl, ako jeho poddaní hromadne umierajú, a najmä, keď sa dozvedel, že v istej rodine za krátky čas zomrelo sedem bratov, až pukal od zlosti a rúhal sa proti Bohu, hovoriac: „Ty zúrivy Bože! Siedmi bratia ostanú na roli nepochovaní. Nech ich pochová ten, kto ich zavraždil.“ — Jeho manželka, počuúc tieto rúhavé slová, prosebne mu riekla: „Manžel môj, neurážaj Boha! Radšej ho pros so mnou, aby sa zmiloval nad ľuďmi a cholera odstránil.“ — „Mlč, žena! Ešte ma viac hneváš? Či mám ďakovať tomu, čo ničí môj ľud? Či až do piesku sa uponížim? Len pes líže ruku, ktorá ho uderila! — Mŕtvoly ostanú nepochované a kto sa ich dotkne, hlavou to zaplatí!“

Žofia v smelosti cez noc opustila zámok a pochovala mŕtvoly. Na rozkaz Wesselényiho boli mŕtvoly vyhrabané. To sa opakovalo. Ale — podľa legendy — keď na tretí raz nebolo možno vykopať mŕtvoly pie tvrdosť zeme, a Wesselényi sa dozvedel, že mŕtvoly pochovala jeho manželka, utíšil sa v hneve a odprosil ju. Žofia súc v jeho náručí, mu povedala: „Ani na okamih, drahý manžel, som sa nehnevála na teba, lež som ťa úprimne ľutovala, že ťa hrozná

náruživosť tak opanovala... Nie mňa pros za odpustenie, ale jedine Boha." — Potom spoločnou modlitbou prosili Ukrižovaného, aby odstránil cholera.

Žofia zomrela v Pánu 28. apríla r. 1644. Zarmútený manžel pochoval ju v zámočkej krypte. O 45 rokov bola rakev otvorená a jej telo našli neporušené. Neporušené je ešte aj dnes a možno ho vidieť v chráme v Tepličke nad Váhom.

* *

Štefan Mnoheľ jej životopis končí slovami:

„Keby sa každá žena po príklade ctihodnej Žofie premáhala a trpela, mužove krivdy čnosťou odplácala, prestaly by v slovenských rodinách nešťastné manželstvá.“

ADELA.

Sv. Adela (931—999) bola dcérou Rudolfa II., bur-gundského kráľa a jeho manželky Berty. Otca strati-la ako 6-ročná. Ale matka sama dostačila a dala jej dobrú kresťanskú výchovu.

Manželstvo a vdovstvo:

Vydala sa za Lothara, talianskeho kráľa. Ich spo-kojnú manželstvo trvalo však len tri roky. Roku 950 Lothar zomrel a zanechal vdovu a dcéru Emmu.

Ťažkosti po smrti manželovej iba ju utvrdily a pritiahly blíž k Pánu Bohu a naučily ju poznať pra-vú hodnotu mnohých vecí. Adela našla sa v ťažkom položení, bez útechy, bez pomoci, súc obklúčená ne-priateľmi nebohého manžela.

Skutočne mnoho musela pretrpieť!

Vojvodca Berengár uchwátil talianske panstvo a dal sa korunovať za kráľa (na čo nemal nijaké prá-vo). — Berengár to bol vlastne ten, čo naiviac ztrp-čoval Lotharovi život a zavinil mu i predčasnú smrť a teraz násilne uchwátil po ňom uprázdnený trón! A aby sa mohol udržať na tróne, požiadal mladú vdovu Adelaidu, aby uzavrela sňatok s jeho synom Adalbertom. Adela energicky odmietla návrh pod-lého surovca; veď ako by podala ruku a srdce sy-novi toho muža, ktorý ukrátil život milovanému

manželovi? A to ešte k hmotárskym cieľom, a nie s kresťanskou láskou!

Opakovaný návrh znovu odmietla. Pyšný Berengár sa rozpálil pomstivým, hnevom. Olúpil svätú vdovu o kráľovské skvosty, dal ju zajať a spolu s dcérou odviešť na hrad Gardu a tam zatvoriť.

V opustenosti svojej neprestávala sa modliť k Pánu Bohu a dúfať v jeho milosrdenstvo...

Bezbožný Berengár s času na čas navštevoval žalár a nahováral vdovu, aby sa vydala za jeho syna. Vtedy ju bil päťami, zvaliac ju na zem, šliapal po nej; tisíce urážok a tisíce nádaviek sa sypalo na zbožnú ženu... Opovrhnutia je hodný Berengár, ale opovrhnutia je hodný každý, kto ho napodobňuje slovom, či skutkom! „Preukazujte úctu ženskému pokoleniu ako slabšiemu, ako spoludedičkám milosti života.“ (I. sv. Petra 3, 7.)

Trvalo to štyri mesiace. Potom vyslobodil ju hradný kaplán Martin z väzenia. Dcéra a matka musely sa skrývať v lese. Regijský biskup Adelhard, ktorý bol dobrým priateľom nebohého Lothara, poskytol im pomoc, ujal sa ich a dal ich dopraviť na bezpečnú Kanossu.

Berengár trýznil obyvateľov horného Talianska a dostal sa i ku Kanosse a obľahol ju. Sám pápež Agapet II. ťažko toto znášal a požiadal cisára Otu I. o pomoc proti Berengárovi. Oto I. vďačne poslúžil: premohol odporného Berengára a prinútil ho na útek.

Adelaide nastaly lepšie časy. Nezabudla a išla sa poďakovať svojmu osloboditeľovi. Otovi I. sa zapáčila takáto zmužilá žena a keďže bol vdovcom, ponúkol jej svoju ruku.

Druhé manželstvo:

Svadba sa konala roku 952 v Pavii, s veľkou slávou. Po prenasledovaní dožila sa Adela konečne blažených chvíľ. Ale, majúc už dosť skúseností, nedala sa slávou zaslepiť. Ako predtým v nešťastí, tak teraz v šťastí, vždy bola tá istá, dobrá a čistá a pokorná žena. Svojej veľkej moci použila na česť Božiu na prospech Cirkvi a pre dobro bližných. Viac ako cisárska koruna, zdobily ju kresťanské čnosti. Kresťanskú lásku osvedčila hrdinsky tým, že dve Berengárove dcéry povolala na kráľovský dvor a milovala ich ako svoje vlastné. Boly to dcéry toho človeka, čo ju bil — po nej šliapal — a predsa, ako sa ona správa!

Založila mnoho kostolov a kláštorov. Voči duchovenstvu a chrámom prejavovala veľkú úctu.

S manželom žila v najkrajšej shode a svornosti. Správala sa voči nemu veľmi úctive a láskavo. Predbehovali sa v dobrých skutkoch...

* *

Boh obdaroval ju synmi. Dvaja z nich zomreli v nevinnej mladosti. Najmladší dostal pri krste meno otcovo. Matka sama vychovávala syna a zavčasu vštepovala do jeho srdiečka náboženskej pravdy a čnosti. Keď podrástol, dala ho do výchovy ujcovi, sv. Brunovi, arcibiskupovi kolínskemu. Svätec vychovával ho sväte.

Roku 973 Oto I zomrel.

Druhé vdovstvo:

Nástupcom otcovým sa stal syn Oto II. a za manželku si vzal grécku princeznú Teofániu. Keďže bol ešte mladý a neskúsený, Adela podporovala ho dobrou radou v panovníckych záležitostiach.

Ale skazení dvorania zo závidosti začali ohovárať

Adelu, že rozhadzuje kráľovský majetok: aj Teofánia pripravila mnohé úklady proti svätej svokruši . . .

Oto II. uveril, nechal sa nahovoriť a odohnal od seba matku.

Matka odišla k bratovi do Burgundska. Oto II. dal sa ovplyvniť svojou svojhlavou ženou; dopustil sa mnohých neoprávneností a škandálov; popudil proti sebe poddaných, keďže mnohých uvrhol do hmotného nešťastia. Nespokojnosť a roztržky rástly so dňa na deň . . . Tohto použil opát Majreus a napomenul cisára, aby odprosil matku. Boh mu dal tú milosť, že odprosil svoju matku, uznal svoje poblúdenie a matku urobil vladárkou Lombardie.

Oto II. sa ešte raz previnil voči matke. Proti vôli matkinej a nahovorený Teofániou, viedol odboj proti Grécku. Bitku prehral a bol ťažko ranený. Cítiac, že už dlho nebude žiť, v testamente pamätal na cirkev, chudobných a matku . . . Zomrel r. 983.

Po ňom zostal syn Oto III.

Čoskoro i Teofánia zomrela a tak Adela mohla pokojne vychovávať 9-ročného Otu III. Za jeho nedospelosti sama spravovala ríšu. A keď dospel, odala mu ríšu v poriadku . . .

Adela prežila všetky svoje dietky.

Adela je dvojnásobnou ženou a dvojnásobnou vdovou. Je silnou ženou, okrasou desiateho storočia, je krásnym príkladom katolíckym matkám!

* *

Keďže v živote sv. Adely toľko razy sa vymenilo šťastie s nešťastím, plač s radosťou a slzy so smiechom, na záver nech slúžia pekné slová sv. Jána Zlatoústeho: „Milosrdný Boh trpkým veciam pri-

miešal aj sladké. Tak robí aj so svojimi svätými, ktorým nenecháva ani stále radosti, ani stále ťažkosti. Ale ich život spojuje divným striedaním šťastia a nešťastia." (Homília 8. ku sv. Mat.)

MATILDA.

Sv. Matilda pochádzala z grófskej rodiny. Učenia a výchovy sa jej dostalo v kláštore. Už svojím vonkajškom bola milá a súca medzi ľuďmi, ale tým viac sa vedelo o jej čnosti. Dozvedel sa o nej i kráľovský syn Henrik Vtáčnik a požiadal o jej ruku. Matilda sa tomu neprotivila, keďže jej rodičia s tým súhlasili. Tak sa stala manželkou-kráľovnou. Ako kráľovná musela sa prispôsobovať a šatiť primerane svojmu postaveniu, ale jej vnútorný život bol zase primeraný Bohu, jej srdce bolo oblečené do kráľovských čností.

Je prirodzené, že vplývala na svojho manžela, ktorý sa spravoval jej príkladom. Žila s ním v dobrej shode a najsladšom šťastí. Mnoho ráz uprosila muža — pravda, on nemecký kráľ, mal veľký vplyv — a mnohým vymohla odpustenie. S radosťou žila s manželom, v ťažkých chvíľach modlila sa zaňho. A Henrik, keď mal úspechy nad Maďarmi, ďakoval len modlitbám svojej manželky.

Len 23 rokov žili v šťastnom manželstve. Henrik ťažko ochorel a keď cítil, že zanedlho už pôjde pred svojho Stvoriteľa, zavolať k sebe manželku, porozprával sa s ňou a takto sa odoberal: „Najvernejšia a najmilšia manželka moja! Ďakujem Pánu Bohu, že ťa zanechávam nažive... Nikto nemal ešte vernej-

šej manželky, ako si ty mne bola . . . Ďakujem ti, že si krotievala môj hnev a že si mi dávala užitočné rady, že si mi bola strážnym anjelom. — Teraz teba a aj naše deti odporúčam Pánu Bohu a seba jeho milosrdenstvu.“ Ona mu tiež s plačom ďakovala za to, že jej bol verným a dobrým manželom . . . Potom išla pred bohostánok, kde všetko sverila božskému lekárovi. Za mŕtveho manžela dala odslúžiť sv. omšu a plakala nad ním tak, ako si to dobrý manžel zaslúži! Každoročne vo výročitý deň manželovej smrti, čo najhorlivejšie konala dobré skutky, aby takýmto spôsobom zasvätila pamiatku nebohého muža. — Či sa dá myslieť krajší pomer medzi manželmi?

Voči dietkam:

Zatiaľ, čo kráľ Henrik víťazne bojoval a odrážal nepriateľské útky na Nemecko, Matilda zdržovala sa v tichej domácnosti a vychovávala dietky. Mala dve dcéry a troch synov. Najmladší syn, Bruno, obetoval svoj život kňazskému stavu a bol arcibiskupom v Kolíne. Horlil za všetko, čo súviselo s Kristom: „z vlkov učinil baránkov“ a my dnes ho ctíme ako svätého človeka! Veľká chvála za to patrí aj jeho matke. Iste.

Stredný syn, Henrik, najviac sa podobal matke: už i preto, že nemal vo svojej kráse páru, ale i preto, že zdedil po nej mnohé dobré vlastnosti. Najstarší syn sa volal Oto. Výchovy sa im všetkým dostalo ozaj dobrej a príkladnej. Ale . . .

. . . po smrti otcovej vládnúť mal najstarší syn, teda Oto, ale iní si žiadali Henrika, a aj on sám sa o to usiloval. Tak sa bratia začali vzájomne nenávidieť a proti sebe bojovať . . . Matka ich vážne napomenula, viac rás ich upozornila. A keď videla, že je to medzi nimi so dňa na deň horšie, vážne ich po-

karhala. Vtedy sa na ňu oborili, že im rozhadzuje zdedený majetok, preto jej ho sobrali, a dali ju násilne odviecť do istého kláštora...

Dobre. Ale tá ruka, ktorá napísala štvrtý príkaz, šlahala nevďačných synov: stíhala ich vojenskými nešťastiami, nemocou. Zaslúžili si to. Otovi sa však otvoril rozum, prebudil sa v ňom cit voči matke, a preto poslal pre ňu. Matka prišla, lebo nevedela vzdorovať... Sám Oto sa ponáhlal jej naproti, padol pred ňou na kolená a odprosil ju. A matka zabudla na všetko a povedala mu: „Syn môj, nermúť sa...“

Keď Henrik videl, čo urobil starší brat, pritúlil sa aj on k matke a vyžaloval sa jej: „Matka, uznávam, že som sa previnil voči tebe, odpusť mi, hoci si to nezaslúžim. Sľubujem, že už na budúce...“ A keď matka zbadala, že syn plače, pobožkala ho a potešila: „Henrik môj, neplač.“

Odvtedy synovia boli svorní medzi sebou a poslušní voči matke. Oto vládol ako kráľ Oto I., Henrik bol vojvodcom Bavorským. A Matilda ešte viac milovala svojich synov. A keď bavorskí poslovia došli jej oznámiť, že zomrel Henrik, ťažký žiaľ ju ranil a celý deň nič nejedla a modlila sa zaňho. Tak ho milovala!

Matilda posledné roky svojho života strávila v Nordhausenskom kláštore, ktorý sama založila, aby tam bol Boh milovaný. V kláštore ju navštívil Oto I. Posledný raz sa tu videli. Syn sa ťažko vymanil z náručia plačúcej a bozkávajúcej ho drahej matky.

Matilda zomrela ako 70-ročná, prežehnajúc sa znakom svätého križa (890—960).

Pochovali ju vedľa manžela. Sama si to žiadala, aby odpočívala vedľa toho, ktorý jej bol verný a ktorému ona bola anjelom strážnym.

MARGITA BOSKOVÁ.

Margita Bosková (1788—1856) narodila sa v Capriglio v Piemonte, zo sedliackych rodičov. Roku 1712 vydala sa za vdovca Františka Bosko, ktorý mal z prvého manželstva syna Antona. Margita mu porodila syna Jozefa a Jána. Sotva mal Ján dva roky, otec dostal zápaľ pľúc a zomrel.

Vdova po manželovej smrti sama stačila všetko si riadiť. Starala sa o troch synov a o svoju bezvládnú matku. Vždy bola dobrej vôle, smelá, dôverovala v Boha a tak všetko jej išlo v najlepšom poriadku.

Deti mala jednako rada.

Ráno a večer tri deti s matkou a so starou matkou kľáčievaly spolu pred domácim krížom a modlili sa.

Chlapci radi pomáhali pri domácej práci: drevo rúbali, chodili pre vodu, zametali, chystali k jedlu a pásli kravy. Doma sa veľmi skromne a chudobne živil. Dni bývaly veľmi trpké a ťažké, ale nezlomily troch synov, ale urobily z nich veselých, ale tvrdých chlapcov . . .

* *

Margita-sedliačka, nevedela čítať ani písať, ale vedela vychovávať deti! Nevychovávala ich hrubosťou, nenadávala im, nekričala na ne, ale všetko

robila pokojne, sladkosťou a s dobrotou. Nikdy nebila deti, ale tiež nikdy im neustúpila. Pohrozila sa, keď bolo treba, ale zas hneď bola dobrá. Nad maličnosťami zavrela oči. Deti chcela stále vidieť pri dobrej vôli... Často hovorievala svojim synom: „Boh vás vidí, deti moje. Boh vás vidí. Ja môžem byť preč, On je vždy pri vás.“

Celý katechizmus vedela nazpamäť a učila ho aj dietky.

Deti si musely na všetko pýtať dovolenie; keď matka nedovolila, tak sa to stať nesmeli...

Zo všetkého, čo sa doma robilo, dávala im pekné poučenie. — Svojim známym darovali psa. Pes ušiel a vrátil sa domov. Znovu ho ta zaviedli a priviazali ho. Ale sa im odtrhol a pribehol domov. Vtedy matka vzala palicu a chcela psa vyhnať. Pes neutekal pred bitkou, ale pritúlil sa ešte blíž... Tu matka riekla svojim synom: „Aké verné a aké prítulné je toto zviera! Keby sme my boli takí verní svojmu Stvoriteľovi, ako by bolo dobre na svete!“

* * *

Traja chlapci mali rôznu povahu:

Anton bol prudký, namyslený, závistlivý a nerád pracoval. Jozef bol tichý, ale trochu tvrdohlavý. Raz sa hodil na zem a válal sa od zlosti. Matka sa naňho usmiala, chytila ho do svojej pevnej ruky a povedala mu: „Nadarmo sa hneváš. Vidíš, že som silnejšia ako ty, ale neuderím ťa nikdy.“ — Najviac nás bude zaujímať Ján. Málo rozprával, mnoho rozmýšľal a všetkého si všímal. Bol trochu ohnivý, ale pritom múdra hlava a na všetko ochotný (budúci Don Bosko!).

Jozef a Ján sa mali veľmi radi. Ale s prudkým Tónom sa im ťažko žilo a vychádzalo. Keďže bol

najstarší, vždy chcel mať pravdu a chcel rozkazovať svojim mladším bratom. Mnoho museli od neho vytrpieť a Jankovi veľmi znepríjemňoval jeho mladosť. Veľa rázy aj matka musela zakročiť, aby si chlapci voľačo neporobili. Mrzelo ju počínanie Antonovo, ktorý nebol ani jej synom a opovážil sa biť jej vlastné deti. — Anton bol troška grobian. Raz sa tíkol pästami a hundral na matku: „Macocho, keby ma nedržala . . .“ Matka ustúpila na krok od neho, ticho a pozerajúc mu do očí hovorila: „Ty si nespravodlivý, Anton, a hnev ťa urobil zlým. Ja som ťa vždycky volala svojim synom, lebo vždycky som v tebe videla dieťa po nebohom otcovi. Vieš dobre, že som ťa mohla potrestať, ako si si zaslúžil: ale som to neurobila. Nikdy som nebila deti, ani teba nebudem biť. Rob si, čo chceš.“ Anton sa zahanbil a stál smutný. Viac ráz dostal takéto láskavé zahanbenie a viac mu to osožilo, ako keby ho mať bola zbila. — Z Antona stal sa čestný človek . . .

Matka kňazova:

Janko dorástol a viac razy prezradil matke, že chce byť kňazom.

— Kňaz! A prečo chceš byť kňazom? — pýtala sa ho.

— Chcem byť kňazom a dietkam venovať svoj život. Pritiahnem ich k sebe. Budem ich milovať a ony mňa. Dám im dobrú radu a obetujem sa za spásu ich duší . . .

Brat Anton nechcel o tom ani počuť! On bude ťažko robiť a Jána dajú do školy? Narodil sa sedliakom, nech teda zostane sedliakom!

Ale Ján predsa chcel študovať. — Svojou usilovnosťou premohol všetky ťažkosti, spojené so školením a šťastlivo sa dostal do seminára. — Keď si ob-

liekol reverendu, matka mu povedala: „Hľa, obliekol si si reverendu, môj malý Janko! Môžeš si predstaviť tú radosť a sladkosť, ktorú teraz cítim? Ale pamätaj, že šaty nedávajú česť stavu, ale čnosti. Keby sa však stalo, že by si začal pochybovať o svojom povolaní, prosím ťa, nezneucti ho . . . Nechaj to tak, lebo radšej by som chcela mať syna chudobného sedliaka, ako nedbanlivého kňaza. — Keď si sa narodil, zasvätila som ťa Panne Márii. Keď si začal študovať, odporúčala som ti pobožnosť k Panne Márii. Miluj tých, ktorí ju milujú. A keď budeš kňazom, bez prestania rozširuj úctu k tejto dobrej Matke . . .“

Na kňaza bol posvätený 26. mája 1840 v Turíne. Po všetkých slávnostiach, matka chytila mu ruku a hovorila: „Teraz si už kňazom. Od dneška budeš každý deň slúžiť sv. omšu. Dobro si zapamätaj: začať slúžiť sv. omšu znamená, začať trpieť; príde čas a uvidíš, že tvoja matka mala pravdu. — Istá som, že každé ráno budeš sa za mňa modliť, iné nechcem nič od teba. Odteraz staraj sa len o spasenie duší, a o mňa sa nestaraj.“ — Takto hovorila matka-sedlička, ktorá nevedela ani písať ani čítať. Možno o nej povedať slová katolíckeho spisovateľa René Bazina: „**Sú matky, ktoré majú kňazskú dušu.**“ Požehnané matky, ktoré takto vedia poučovať svojich synov-kňazov.

* * *

Mládež hrnula sa k don Boskovi. Za krátky čas bolo ich 700. Čo robiť s nimi? Niet pre nich miesta a pomoci! Preto r. 1846 išiel pre matku a doviedol ju k sebe . . . Margita bola matkou don Boskovej mládeže. Varila im, radila im, a upozorňovala ich. Ale chlapci sú huncúti! Raz jej pozhadzovali povešané prádlo. Inokedy sa hrali na vojakov a pošlia-

pali celú záhradu. Nahnevalo ju to a ponosovala sa synovi, že nemôže tam ostať a radšej pôjde domov. Don Bosko nič jej neodpovedal, len mlčky rukou ukázal na križ . . . „Máš pravdu“, odvetila mu a išla si za svojou robotou . . .

Matkina smrť:

V novembri 1856 dostala zápal pľúc. Nemala nádeje na vyzdravenie. Jánovi povedala: „Ja odídem a všetku starosť prenechám na teba. Táto premena bude ťažká, ale sv. Panna ti pomôže. Prijmi moju radu a vo svojich podujatiach nikdy nehľadaj nápadnosť a nádheru, ale slávu Božiu. Maj rád chudobu . . .“

Aj Jozefovi povedala úprimné slová . . .

Prišiel posledný večer jej života. Bolo už neskoro v noci. Ján bol pri nej. Hovorila mu: „Sbohom, Ján. Hore sa uvidíme.“ Ján odišiel. O chvíľku však prišiel znovu, ale matka nechcela ho pri sebe vidieť zarmúteného, a hovorila mu: „Nechaj ma, sbohom.“ Odišiel na odpočinok . . .

Boly tri hodiny ráno. Jozef prišiel do Jánovej izby. V tichu pozreli na seba . . . oči sa im obom zaslzily . . . veď už nemali matky . . .

* *

„Dieťa sa stane tým, čím ho chce matka mať . . .“
(Joergensen).

(Auffray: „un modèle de Mère“ Paris 1932.
— La croix 4. 1. 1932. — Životom 72. —
Vondruška IV, 205.)

ANNA.

„...jej ďakujem, že som odložil nejednu svoju chybu“ — povedal o nej jej manžel.

Bl. Anna M. Taigi (1769—1837) narodila sa v Siene, kde jej otec, Luigi Gianetti, bol lekárnikom. Ale nemal šťastia v tomto zamestnaní, preto ho nechal a presťahoval sa do Ríma, kde prijal služobné miesto. Annu dal do kláštora milosrdných sestier, kde bola vychovávaná spolu s ostatnými chudobnými deťmi...

Anna, sotva 13-ročná, vrátila sa domov a musela sa už aj ona starať o výživu rodiny. Musela ťažko pracovať v istej továrni... Neskoršie však zaľúbila si ju istá šľachtičná a vzala si ju za svoju komornú.

Anna až veľmi túžila po svetských radovánkach a zábavách. Užívala tohto sveta. Viedla márnivý život. V tomto márnivom živote neprestala ani po svadbe s Dominikom Taigom (roku 1790). — Predsa jej srdce nemohlo nájsť pokoja, svoj duševný hlad nemohla nasýtiť hmotou, svoj duševný smäd nemohla uhasiť rozkošami. Bola stále nespokojná... Konečne odhodlala sa vykonať generálnu sv. spoveď...

Po spovedi sa veľmi zmenila: poslúchla spovedníka, hoci ťažko jej to padlo; zriekla sa hriešneho

života a radovánok, ktoré sú nedôstojné manželky a ktoré sa nepatria na tú, ktorá je matkou! Kedysi pre ňu prvé boly zábavy a radovánky, odteraz všima si jedine domácich povinností. Po spovedi pochopila nielen cieľ svojho života, ale aj cieľ, pre ktorý sa stala manželkou. Kedysi márnivosť, odteraz skromnosť sa zjavila na jej šatstve. Bývala už opatrnejšou vo svojich rečiach, záľubu nachádzala v modlitbe a v sebazaprení.

Na svetských zábavách sa len vtedy zúčastnila, keď si to jej manžel želal.

Anna — matka:

Boh ju obdaril siedmimi deťmi. Teda „práce“ mala dosť. A ešte okrem toho starala sa o starých rodičov. Hoci toľko ich bolo v jednej rodine a mali rôzne povahy, predsa vedela udržať v rodine pokoj.

Vedenie celej domácnosti bolo v jej rukách. Každé ráno a večer celá rodina spoločne si odbavovala modlitby. Každý večer sa voľačo čítalo. Aj na sv. omšu si vedela nájsť čas. Na svoje dorastajúce dievčatá ako i chlapcov dávala dobrý pozor, privádzala ich zavčasu k prijímaniu sv. sviatostí a hriješne známosti vôbec netrpela. Ba keď sa dcéry už vážne chystaly k sňatku, ani vtedy nedovolila im nijakú tajnosť a nijaké schôdzky bez dozoru . . .

Vzorný život Anny M. Taigi sa rozhlásil po celom Ríme.

Jej meno bolo známe aj pred pápežom.

A veľmi radi počujeme, čo hovorí o nej ten, s ktorým spolu žila, s ktorým spolu jedávala, teda ktorého nazývala svojim manželom! — Hľa, toto svedčí o svojej manželke:

Bola útechou mojou a všetkých nás. Podivuhodnou múdrosťou zachovala nebeský pokoj v našej

rodine ... Často sa stalo, keď som sa vrátil domov — bol totižto sluhom v chigijskom paláci — našiel som príbytok naplnený ľuďmi. Ale moja manželka ihneď zanechala všetkých, i keď to boli urodzení páni a preláti a poponáhľala sa, aby mňa obslúžila. Bolo na nej poznať, že to robí rada, a že by mi i remienok na obuvi bola rozviazala, keby som to bol od nej žiadal. Bola mi útechou. Vedela lahodne napomínať a varovať. Jej ďakujem, že som odložil nejednu svoju chybu. Svojou opatrnosťou a láskavosťou udržala v našej rodine nebeský pokoj, hoci nás bolo mnoho a rozličných pováh. Najmä, keď sa najstarší syn Kamil oženil, a býval u nás, jeho manželka bola tvrdohlavá a hrala si na prvú paniu v dome. Ale moja manželka ju vedela udržať v príslušných medziach tak vhodne a mierne, že to neviem ani vypovedať. Koľko ráz som prišiel domov unavený, znechutený a mrzutý, zlej vôle, moja manželka vždy ma vedela potešiť a rozveseliť."

* *

Anna Taigi vynikala láskavosťou voči mužovi, opatrnosťou voči druhým ľuďom, miernosťou voči svokruši, prísnosťou voči svojim dcéram a vernosťou k Pánu Bohu.

(„Životom“ 10. — Vondruška IV, 273.)

ANTUSA.

„Niet veru človeka, ktorému by tvoja sláva a tvoja spása tak ležala na srdci ako mne“ — povedala svojmu synovi.

Antusa (zomr. 373) pochádzala z bohatej rodiny. Jej rodiskom bola Antiochia. — Bola ženou nielen telesne krásnou, ale aj pobožnou a veľmi jemnej povahy.

Manželstvo uzavrela so Sekundusom, dôstojníkom v cisárskom vojsku.

Manželstvo bolo požehnané synom a dcérou.

Ale otec čoskoro umrel a onedlho po jeho smrti umrela i dcéruška.

Zostala mladá vdova so synom Jánom . . .

* *

Milujúcej a vernej Antuse veľmi ťažko padlo rozlúčiť sa s dobrým manželom. Ale ona milovala svojho manžela i naďalej. Takto píše: „Nezmenšenou láskou milovala som svojho manžela, ktorý mi síce umrel, ale keď je on teraz už v sláve Kristovej, miluje ma zaiste srdcom vrúcnejším a svätejším, ako ma mohol milovať za svojho pozemského života . . .“

Lásku k svojmu nebožtíkovi preniesla na svojho syna Jána. Syn jedináčik — bol jej živým obrazom

nebohého manžela . . . Starala sa o svojho syna — a vychovala z neho veľkého svätca, Jána Zlatoústeho.

* *

Mesto Antiochia v štvrtom storočí bolo ešte dosť pohanským a viedol sa v ňom veľmi hriešny život. Zábavy a divadlá boly ešte napáchnuté pohanskými prvkami a vychovávaly ľudstvo k rozkošníckemu a márnivému životu. Mnohí mladíci sa dali na tento hriešny život. Zaiste aj Ján bol by šiel za ostatnými . . . ale on mal dobrú matku, ktorá sa starala o neho.

1. Starala sa o jeho dobrú výchovu. Od matky nevidel nič zlého. A nepočul nič špatného. Počul len o dobrom: rozprávala mu o Bohu, o sv. Písme a o udalostiach z Nového zákona. Brávala ho spolu so sebou na služby božie. A toto všetko hlboko sa vrývalo do jeho srdca a čoskoro začalo prinášať svoje ovocie . . .

2. Starala sa o jeho vyškolenie. Vidiac, že syn je neobyčajne nadaný, neľutovala finančného nákladu a peňažitej obety a posielala ho na štúdiá. Najprv navštevoval školy v Antiochii, potom odišiel do Atén, kde ho učil slávny Libanino. — Keďže Libanino bol pohanom, obávala sa matka, aby syn neprišiel o svoju vieru. Preto veľmi sa modlila za svojho študujúceho syna.

Ján mal v úmysle stať sa právnym zástupcom.

Ale nechal to. — Začalo ho zaujímať sv. Písmo. Usilovne ho študoval, premýšľal nad ním a robil si poznámky. Tešila ho modlitba, služba božia a tichý život v samote . . .

Ján chcel odísť medzi mníchov na púšť.

A čo na to povie matka? — Ona síce nestavala sa proti rehoľnému životu — ale pamätajme na sku-

točnosť: mala len jediného syna, a tento ju má opustiť? Čo si ona samotná počne?

Preto — ako to sám Ján rozpráva — chytila ho za ruku a posadila vedľa seba na lôžko, na to lôžko, kde sa on v bolestiach narodil. A so slzami mu rozprávala:

— Syn môj, nebolo mi dopriate dlho sa tešiť s tvojím otcom. Čoskoro po tvojom narodení ostal si sirotou a ja predčasnou vdovou... A aké som tu mala starosti! Ale posilnená pomocou s hora, aj v nehodách som mala mnoho útechy, lebo kedykoľvek som sa zahľadela do tvojej tváre, zbadala som v tebe živý a krásny obraz nebohého otca... Za všetko si len to žiadam, aby si ma svojim odchodom na púšť neuvrhoval do nového vdovstva, ale dočkaj až do môjho skonania. Však už čoskoro pôjdem! Dokiaľ je duša vo mne, zostaň so mnou. Neuvrhuj do nešťastia matku, ktorá ti v ničom neublížila... Keby si sa aj domnieval, že aj mnohí iní ťa milujú, to si pamätaj, že nik sa tak o teba nestará, ako ja! Niet veru človeka, ktorému by tvoja sláva a tvoja spása tak ležala na srdci ako mne."

Ján porozumel matkiným slovám. Ostal doma. Vedel, že tá matka, ktorá sa starala o jeho dobré vychovanie, o jeho vyškolenie, zaiste mu neprekáža ani na ceste k spaseniu. Veď samotná mu to povedala, že jej najviac leží na srdci jeho spása.

3. Starala sa teda aj o jeho spasenie.

* *

Múdry syn vedel si to vysvetliť, že dobrý je rehoľný život a dobre je slúžiť Pánu Bohu v tichej samote — ale dobre je poslúchnuť aj matku, na pomoc dieťaťa odkázanú. Čiže starať sa o matku a pomáhať jej v jej starobe. To je milšie ako obeta...

Ostal u matky.

Antiochijský biskup si ho veľmi oblúbil a posvätil ho za lektora.

Roku 373 Antusa zomrela ...

Po smrti matkinej syn odchádza do samoty. Predsa roku 380 sa vracia nazpät do Antiochie. R. 381 posvätený je za kňaza a vymenovaný za kazateľa. Svojimi kázňami mnohých priviedol k Pánu Bohu a nazvaný bol „zlatouústym“.

Zomrel po slovách: „Chvála buď Bohu za všetko.“

* *

Matka sa má starať predovšetkým o výchovu dieťaťa, o jeho vyškolenie a aj o jeho spásu. Po príklade Antusy má kráčať každá žena, dieťaťom obdarená.

Dieťa vaše nech rastie, nech študuje a nech ide aj na remeslo. Nech si hľadá živobytie a uplatnenie sa v bohatom-širokom svete. Ale naučte ho aj tomu, že či štúdium, či zamestnanie, či múry kláštora, to všetko ho má priviesť k večnému šťastiu, k Bohu!

Dánsky spisovateľ Joergensen, keď bol ešte študentom, veľmi sa zaujímal o hvezdárstvo. Dlhو sa zdržoval vonku a po večeroch študoval a obdivoval hviezdami zaplnené nebo ... Raz vyšla k nemu jeho matka. Nadšene jej začal rozprávať o vesmíre, o druhých svetoch, o hviezdach a o mliečnej dráhe ... Matka ho spokojne vypočula, uprene hľadiac naňho. A na na jeho dlhý výklad dala mu túto krátku odpoveď: „Len dušu si zachráň, synu, viac než siada Pán Boh od teba.“

* *

Chvála buď Bohu za všetko.
Za všetko . . .
. . . aj za dobrú matku!

(Legendy 66—69. — J. Ježek: „Matky Vy-
chovateľky“ 15—20. — Tatranské Jedle 33.)

BLANKA.

Dobré matky!

Ustáliť ich počet a povedať koľko ich je — to je nemožné! Veľký je počet tých, ktoré sú verejnosti známe a ktoré aj my po mene poznáme... ale ešte väčší počet je tých dobrých mamičiek, ktoré ticho a utiahnuto žijú, plnia si svedomite svoje manželsko-materinské povinnosti... o ktorých nevie široká verejnosť. Vie iba Boh a On štedre odmieňa ich tajnú dobrotu.

Dobrych matiek a mamičiek má katolícka minulosť veľmi mnoho! S mnohými sme sa aj my oboznámili v tejto serii „Dobré matky“. Videli sme matky síce chudobné, sedliačky, ktoré nevedely ani písať ani čítať, ale vedely dietky vychovávať! A zas s druhej strany videli sme i grófkы, kráľovné a cisárovné, ktoré oplývaly majetkami a boly veľkými paniami, ale tiež vedely vychovávať svoje dietky!

I teraz máme pred sebou vznešenú paniu, boháčku, ba francúzsku kráľovnú, sv. Blanku.

Pochádzala zo Španielska, ako dcéra zámožného kastilského vladára Alfonza. Bola krásna. Žila ako vznešená dáma vo všetkej hojnosti a pohybovala sa v samej vznešenej spoločnosti.

Roku 1200 zasnúbil sa s ňou Ľudovít Srdce, francúzsky kráľovič.

Bola matkou piatich synov a dvoch dcér. Troch synov a jednu dcéru povolal Boh k sebe ešte ako neviniatka. Blankina dcéra Izabella je svätou. Blankin syn Ľudovít je svätý.

* * *

O jej dobrom „vychovávateľskom umení“ do svedčuje breviár, keď hovorí, že v najsvätejšej disciplíne vychovávala svojho syna... Svedčia o tom listy, ktoré pápež Innocent IV. jej poslal a chváli ju pre jej vychovávateľskú prax! Napokon svedčí o tom i sám jej syn. Syn Ľudovít o svojej matke hovorí „Moja matka ma veľmi milovala. Ale predsa mi povedala, že by ma radšej videla mŕtveho, pri svojich nohách, než smrteľným hriechom poškrvneného.“

Neskôr pre svojho syna vybrala múdrych a zbožných učiteľov. Pritom však aj ona sama naďalej pracovala na výchove svojho dieťaťa...

Dieťa dať do škôl, sveriť ho na starosť učiteľov alebo učiteľke, to neznamena pre matku: zbaviť sa dieťaťa a viac sa oň nestarať, — ale treba žiť v porozumení a v dohode s učiteľstvom, spolu s ním pracovať na zbožnej výučbe a výchove dietok!

Matka a učiteľstvo sú dva dôležití činitelia, ktorí ruka v ruke majú kresť dobrých ľudí, potrebných pre cirkev a vlasť.

* * *

Prišiel čas, keď Ľudovít bol korunovaný za kráľa a musel dosadnúť na trón. Múdro a sväte vládol. Bolo až teraz na ňom badať, že matkina námaha nebola daromná.

I ako kráľ pýtaval si neraz od svojej matky radu. Na veľkých a slávnostných hostinách, keď sa pred jedlom pomodlil, dodal: „**Tak ma moja matka učila.**“

Keď ho chceli oslavovať a verejne poctiť, odmietol a povedal im, aby radšej tú poctu preukázali jeho matke ...

Na čo a na koho sa odvoláva dieťa? Na svoju matku! Matka je pre dieťa tak dôležitým dôvodom, ako pre učenca „zdravý rozum“, ako pre kresťana „sväté Písmo“.

Tak ma moja matka naučila — tak to matka hovorila — tak to matka kázala — tak to matka robila ...

... A tak sa podľa toho správa aj tvoje dieťa ...

* *

Ľudovít usporiadal 2 výpravy, aby Sv. zem vyslobodil z rúk mohamedánov. Pri druhej krížovej výprave mu oznámili, že mu matka zomrela. To naňho bolestnejšie zapôsobilo ako prehra vojny ...

UČIŇME MU POMOCNICU

„Nie je dobre človekovi byť samotnému, učiňme mu pomocnicu jemu podobnú“ (Gen. 2, 18). Tieto slová vyriekol Boh pred stvorením ženy a prvej matky, Evy.

A stvorenie ženy stalo sa takto:

Pán Boh dopustil na Adama vytrženie ducha, pričom mu vyňal rebro a z rebra učinil ženu (viď Gen. 2, 21—22). Biblická komisia zo dňa 9. júna 1909 ustanovila, že tieto slová sv. Písma treba tak rozumieť; ako sú napísané.

Teda žena bola stvorená z boku mužovho... Bokami je chránené srdce a keď sa boky porania, takmer vždy raní sa aj srdce. Rebrá a boky sú veľmi vážnymi čiasťkami ľudského tela. Symboliku chcel aj Boh, keď práve z boku učinil ženu. „Keby Boh chcel, aby žena bola otrokyňou mužovou, bol by ju stvoril z Adamových nôh. Keby bol chcel, aby panovala nad mužom, bol by ju stvoril z hlavy mužovej. Ale stvoril ju z boku mužovho, lebo chcel, aby mu bola rovnocenná“ (sv. Augustín). — Muž preto musí so ženou a matkou svojich detí zachádzať ako s čiastkou svojho boku a svojho srdca...

* *

Prvá matka zhrešila a ku hriechu priviedla i svojho manžela a porušila tým pôvodný Boží plán, podľa

ktorého bola mu daná za pomocnicu. Zaslúžený trest prišiel. Diabol bol okrem všetkého iného ešte i tak potrestaný, že mu bolo povedané: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou . . . ona pošliape hlavu tvoju.“ Preto to tak formoval Boh, lebo žena uzavrela s diablom priateľstvo! Stvoriteľ týmto dáva jej a aj ostatným ženám-matkám iné poslanie, keď ich totižto ustanovuje za nepriateľky diabla!

Ž e n a a d i a b o l! Podľa vôle Najvyššieho ony sa už nesmú spolu priateliť a tieto dva pojmy nikdy nesmú spolu spadať ako jeden výraz! Žena-matka má nenávidieť diabla a má šliapať po všetkom, čo je diabolské!

Žena mužovi bola daná za pomocnicu ešte keď bol v stave nevinnom, čiže v raji. — A keď ten muž žije v potu tváři a keď trnie a bodľače sú pod jeho nohami, teraz by mal byť bez pomocnice? Žena-matka síce zhrešila, ale jej pôvodné poslanie sa tým nezmenilo. „Učiniťme mu pomocnicu“ zostáva i naďalej platným!

Ó ženy! Ó matky! Pomôžte ľudstvu! Skrze vás prišlo zlo na svet a je preto spravodlivé, aby bolo vami odčinené! Sám Boh vás tým poveril, keď povedal: „Nepriateľstvo položím medzi ženou a diablom.“ Pán Boh ako by vám chcel povedať: „Ženy, ustanovujem vás za chránidlá pred zlom. Vy musíte byť nepriateľmi zla. Šťastlivé ste, keď pochopíte, že ste dané svojmu mužovi a svojim deťom za pomocnice! Ste šťastlivé, keď utierate manželovi pot s tváři, keď odstraňujete bodľač a trnie, a keď svojím dobrým vplyvom osladujete mu život . . . Ale beda tým ženám, ktoré nechcú prijať môj plán a samé si vytvárajú svoje plány! Beda tej, ktorá uzavrie pria-

teľstvo s diablom! Rozmnožím jej trápenie, bude pod mocou muža a on bude nad ňou panovať“.

* *

Žena už svojimi VLASTNOSŤAMI dokazuje, že je určená mužovi za pomocnicu. — Má v moci lásku, ktorou vie tešiť a uspokojiť. Sladkosť je na jej perách, skromnosť na jej vonkajšku a čistota na jej tvári. Veľká je v nej láska, milosrdenstvo, slušnosť, trpezlivosť, smelosť a dotieravosť . . . a tieto jej vlastnosti jej umožňujú, aby sa mohla priblížiť k mužovi ako jeho a jemu sa ponúkajúca pomocnica!

Ženy sú tiché pracovníčky! Nedávajú zákony, ale vychovávajú tých, čo zákony dávajú. Ženy spravujú mravy a mravy sú silnejšie ako zákony. Žena-matka je skrytým a nebadateľným strojom, ktorý pohybuje ručičkami . . . čiže verejnosťou.

Jedným z najistejších prostriedkov pri obnove ľudstva je začať s obnovou žien a matiek vôbec. Všetci velikáni kresťanstva boli toho presvedčení. Sv. Pavol veľmi veľa píše vo svojich listoch o žene a poučuje ju o prostriedkoch, ktorými má posvätiť seba a vplývať na druhých. — „Treba posvätiť ženu a s ňou sa posväti celá spoločnosť“. — Tertulián, sv. Ambróz, sv. Ján Zlatoústý, sv. Hieronym, sv. Augustín, sv. Basil, sv. Gregor. Sv. František Salezský nádherne píše o žene a o jej dobrom vplyve na celú spoločnosť.

* *

Žena a matka podľa plánov Božích má poslanie krásne! Ako kedysi hviezda priviedla troch mudrcov ku Kristovi: podobne majú robiť dnešné ženy a matky: svojím mocným vplyvom majú dnešný svet zachrániť a ku Kristovi priviesť svojho muža, svoje

deti, svoju rodinu a tých, pre ktorých sú osudom určené za pomocnice.

* * *

Ako sa shoduje emancipácia s plánom Boha?

Aj „emancipácia“ bol jeden z plánov so ženami! Taká emancipácia, aká sa hlása a prevádza, Bohu odporuje a jeho plán porušuje. Lebo podľa „emancipácie“ žena má byť oslobodená od manželských a materských povinností. Nemusí sa starať o rodinu a deti. To nech nechá stranou. Nech sa venuje verejnému životu.“ Toto má byť tá emancipácia? Sv. Otec Pius XI. povedal o tom, že je to porušením ženského charakteru, materskej dôstojnosti a rozvratom celej rodiny! Muž sa pozbavuje svojej ženy, deti svojej matky, dom svojho strážcu. Táto falošná sloboda a neprirodzená rovnosť s mužom zahubí ženu samu. (Casti connubii XXXVII.)

Správna emancipácia môže sa zakladať na božích slovách: „učiňme mu pomocnicu“ a „nepriateľstvo medzi diablom a ženou.“ Keď sa budú ženy týmto spravovať, to neporuší ich ženský charakter, nebudú uvrhnuté do bývalého otroctva, ale naopak: budú záchranou svojej rodiny, svojho manžela a dieťaťa a tak spoločnými silami udržia zdravie v ľudskej spoločnosti a národe!

Vymýšľajú sa rôzne plány pre ženu a pre matku! Nech! Svet mudruje, ale neprerobí prírodu! Naoko sa nám zdá, že žena je povýšená a matka akosi uctená a vyznačená — ale v skutočnosti je to najhlbšie poníženie!! Katolícka náuka postavila ženu na čestné a jej primerané miesto! A katolícka náuka je schopná udržať ju na jej úrovni aj v dnešných nebezpečných názoroch...

„ŽENA JE PODOBENSTVOM VYŠŠÍCH VECÍ“.

(Carlyle.)

Azda najvhodnejšie to bude, keď najprv v evanjelie nájdeme a zistíme pravdivosť slov, že „žena je podobenstvom vyšších vecí.“ V evanjelie sa spomína viacej prípadov o ženách a Ježišovi Kristovi. Vidíme Krista milosrdného voči žene, súcitného, láskavého, čestného a nepohrdačného.

Kristus a žena.

Všimnime si podrobnejšie jeho rozhovorov a stykov:

Mária Magdaléna, Johanna, Zuzanna a mnohé iné posluhovaly Pánu Ježišovi zo svojich vecí (Lk. 8, 2—3). Pán Ježiš prijal ich ochotu a dovolil im, aby sa staraly oňho ako jeho „pomocnice.“ Teda v Kristovej blízkosti sú nielen apoštoli, ale aj ženy! Mystický cirkevný spisovateľ k tomuto poznamenáva: „Ženy išly za Kristom. Veď každé pohlavie môže nasledovať Krista, u ktorého niet rozdielu medzi mužom a ženou. Ženy sú práve tak súčasťou pre kráľovstvo božie ako aj muži. Apoštoli boli vyvolení, aby hlásali pravdu Kristovu, ženy však boly hlásateľkami jeho lásky . . .“

Kristus shovára sa so Samaritánkou (Ján 4, 4—nasl.). Pýta si od nej vody a rozpráva sa . . . Apoštoli

prišli a čudovali sa, že Kristus sa rozpráva so ženou. Prečo sa čudovali? Čo si mysleli? Odpovedáme slovami sv. Augustína: „Čudovali sa nad tým, že Kristus neopovrhol chudobnou ženou a rozprával sa s ňou. Videli v tom Kristovu pokoru a prívetivosť... Žena sa ľahšie dá poučiť ako muž, je zbožnejšia a lepšie v nej pracuje milosť božia.“ (Tract. 15, in Joan.) — A sv. Ján Zlatoústý k tomuto poznamenáva: „Všimni si tejto ženy. Prišla pre vodu a keď sa dozvedela, že Kristus je Mesiáš, nechala tam kanvu a odišla do mesta povedať to druhým. A mnoho ich uverilo v Pána pre reč ženy... Čo robili apoštoli, to urobila aj táto žena.“ (Hom. 33. in Joan.)

Kristus videl vdovu Naimskú, ktorej pochovávali jediného syna. Pohnutý bol milosrdenstvom voči nej a riekol jej: „Neplač!“ Syna jej vzkriesil.

Vzkriesil Jairovu dcéru.

Mnohé ženy uzdravil.

Ján Evanjelista píše (7, 1—7) ako farizeji doviedli pred Krista ženu, chytenú pri cudzoložstve a chceli ju ukamenovať. I pýtali sa Pána: „Čo povieš ty?“ A Kristus im hovorí: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý na ňu hodí kameň.“ — Ó múdra odpoveď! Nech je potrestaná hriešna žena, ale nie od hriešneho muža, ale od toho, kto je bez hriechu! Odišli preto všetci a ostala tam sama. Kristus a žena! Ježiš a cudzoložnica! Kristus sa jej pýtal: „Nikto ťa neodsúdil?“ „Nikto, Pane.“ „Ani ja ťa neodsúdim, ale už viac nehreš.“

„Ježiš ukázal sa láskavým, bez toho, že by urazil spravodlivosť“ — hovorí sv. Augustín.

Ježiš prijímal pozvanie od Marty a rád sa zdržoval v jej dome.

Od verejnej hriešnice Magdalény dal si nohy po-

bozkať a žiadal si, aby sme túto ženu všade tam spomínali, kde sa bude čítať evanjelium a to, čo vykonala ona . . .

* * *

Ženy hraly peknú úlohu aj pri umučení Kristovom.

Či vidíme tam ženy, ktoré by urážaly Pána Ježiša? Nie! Kde čítame, že ho ženy bičovali alebo inak mučili? Nikde. Tupily ho na krížovej ceste? Také niečo sa nestalo! Ba naopak: vidíme ženy, ako so slzami a sústrasťou sprevádzali Pána (Lk. 23, 27.)

Ó vznešené ženy! Vy viac vernosti preukazujete mučenému Kristovi ako jeho vlastní apoštoli! — Mnoho osôb pocítilo dobrotu z ruky Ježišovej, ale teraz mlčia! Apoštoli, vyvolení ľudia, sa boja a utekajú. Peter prisahá a zaklína sa, že nepozná svojho Majstra . . . a ženy prejavujú voči Trpiacemu najživšiu náklonnosť a najnežnejšiu sústrasť! Nemôže ich pristaviť nenávisť farizejov, nemôže ich odstrašiť zúrivosť ľudu, nemôže ich prestrašiť prítomnosť vojakov a katov! Oni sú tam . . .

Pri súdnom procese Pilátova manželka Klaudia Prokula nebojí sa verejne poslať odkaz svojmu mužovi a prosí ho, aby nemal ničoho so spravodlivým Ježišom a aby ho prepustil.

Na krížovej ceste dobrá Veronika pretisne sa cez zástup a utiera krvavú tvár, ktorú mužovia zohavili.

Pri kríži Ježišovom okrem Matky Márie stojí Mária Kleofášova, Salome, Magdaléna a miláčik Pánov. Ježiš pozrel na trúchlivú matku a na Jána a riekol:

— Žena, hľa, syn tvoj!

To povedal svojej matke. — Dnes, matkám nášho storočia, zo svojho mystického kríža hovorí:

„Ženy, ejhľa, sverujem na vás všetky nešťastia a biedy, všetky rany a slzy. V mojom mene navštevujte nemocnice a biedne chatrče. Vy máte vypátrať stenania a vy máte vniknúť do ríše bolesti... Ženy! Na vašu nežnosť sverujem celé ľudstvo! Chcem, aby všetci ľudia boli vašimi dietkami, majte preto voči nim lásku materskú. Na vašej pomoci záleží, aby núdzny čím menej cítil ťarchu svojej biedy a aby nešťastný bol spokojný so svojim osudom. — Tento chorý, slepý, prašivý, tento starec, táto sirota a tento zúfalec: ó ženy, o takýchto sa máte starať! Prijmite ich do svojej starosti z lásky ku krížu, na ktorom za nich zomieram! — Sverujem na vás ešte väčší úkol: starostlivosť o duše! Hľa, malé dieťa! Pomôžte mu a chráňte ho, aby si svoju nevinnosť zachovalo! Tu je dievčina a mladík! Dajte pozor, aby neprišli do zlej spoločnosti a rozhovorov, spaľujúcich útly srdečný kvet! Ó ženy, tento syn je nevychovaný, toto dievča už hriešne, tento manžel surový, tamtá žena na kraji zúfalstva: zachráňte ich pre mňa a staňte sa ich matkami a uzdravte im duše balzomom mojich rán! Vy máte na to vlastnosti priblížiť sa ku každému v mojom mene a pomôcť mi v mojom vykupiteľskom diele! Svojou sústrasťou a svojou dobrou láskou vyliečte choré ľudstvo...“

„Také chcem mať ľudstvo, aký bol jeho zástupca pod krížom, môj miláčik, Ján! **Ľudstvo má byť mladé, čisté a hodné spočinúť na mojich prsiach a rado sa blížiacie k môjmu milujúcemu Srdcu!** To majú byť moji miláčkovia! Ó ženy, starajte sa, aby sa tak stalo...“

* *

„Pán Ježiš Kristus vstal z mŕtvych“ to je najradostnejšia novina, ktorá najlepšie vedela rozveseliť

tento slzavý svet! Keď Kristus vstal z mŕtvych, zjavil sa najprv ženám a potom apoštolom. Ženy boli poverené, aby povedaly apoštolom o tomto poslanstve... Navštívil ako víťaz svoju matku, a potešil plačúcu Magdalénu a čoskoro celý Jeruzalem vedel o tom. — Ved' kedysi, keď bolo treba niečo radostného oznámiť svetu, Boh z neba posielal anjela na našu zem. Počnúc od smrti Kristovej anjelmi pokoja a anjelmi dobrých zvestí sa stávajú ženy!

Ó ženy! Šírte všade poslanstvo vzkriesenia a radosti! Radosti nášho náboženstva, víťazstvo cirkvi a rozprávajte o odvalených kameňoch...

* *

Toto môžeme vyčítať z Písma! Kristus pokladal ženu za podobenstvo vyšších vecí!

Viete vyčítať svoje novozákonné poslanie?

Viete si nájsť svoje miesto pri vzkriesení Kristovom?

Viete uhádnuť svoju prácu v Cirkvi Ježišovej?
Kristus a žena...

OBNOVITELKA ŽENSKÉHO POKOLENIA.

História nám rozpráva, že cisárovi Konštantínovi ukázal sa na oblohe kríž s nápisom: „in hoc signo vinces“, čo po slovensky znamená: „v tomto znamení zvíťazíš.“

V knihe „Zjavenia sv. Jána“ tiež je reč o znamení:

„I ukázalo sa veľké znamenie na nebi: žena odetá slnkom a mesiac pod jej nohami a na jej hlave koruna dvanástich hviezd.“ K tomuto znameniu pridávame slová: „V tomto znamení zvíťazíš.“

Ako to treba rozumieť? Tak, že Panna Mária je veľkým znamením pre ženy a v tomto znamení je obnova a tiež aj konečné — posledné víťazstvo žien! Mária je žena odetá slnkom, ovenčená hviezdami a šliapajúca po hadovi. Je „požehnaná medzi ženami, žena spasiteľkyňa! Pravá žena a nad ženy požehnaná! Požehnaná a nad požehnané vyvolená! Vyvolená a nad vyvolené jediná!“ (Sv. Bernard).

Mária je veľkým znamením v ženskom pokolení, lebo v Panne Márii bola žena vyvýšená na najvyšší stupeň, aký je len možný! V Márii stáva sa žena matkou samého Boha! Vznešenejšieho materstva nemožno si ani pomyslieť. „Matka Božia! Tieto dve slová presahujú všetku vznešenosť, ktorú po Bohu vysloviť alebo pomyslieť si môžeme.“ (Anzelm.) „Nemô-

že byť väčšej matky, ako Matka Božia.“ (Bonaventura.) „Byť Matkou Božou — prevyšuje všetko.“ (Tomáš Villanova.)

Mária je veľkým znamením na nebi, lebo obnovila ženské pokolenie, podvihnúc ho zo stavu otroctva na stav rovnosti s mužským! „Od tej doby, keď muž prvý raz sklonil koleno pred Máriou-Madonou, začína sa úctivosť voči ženám.“ (Karolína Svätlá.) Aj protestant B. V. Foerster tak smýšľa o Panne Márii, žene a mužovi. Píše toto: „Žiadosť muža o ženu je prirodzenosťou. Žiadosť muža o Pannu Máriu je kultúrou a zároveň je ochranou prírody pred neprirodzenosťou . . . Z priepasti môže nás zachrániť len najvznešenejšie stelesnenie nedotknuteľnej ženskej vysokosti: Mária! Ona jediná je schopná vytrhnúť muža zo smyselného sobectva a zaistiť mu miesto nadprirodzené. Zjav Márie, Panny Nepoškvrnenej, pre ľudskú kultúru, prevyšuje všetko, čo dosiahla technika ovládaním síl prírodných . . . Mária nekonečne zošľachtila a oduševnila život muža a ženy, súcplnosťou všetkého šľachetného v ženskej prirodzenosti. Úcta mariánska nielen že povzniesla ženu a posilnila ju vo všetkom najlepšom, ale tiež v mužovi prebudila celkom nový spôsob úcty voči žene . . .“

Hľa, takto sa stala Mária obnoviteľkou ženského pokolenia!

Ak azda upadá naša doba a naše ženy, kde majú hľadať obnovu? Vo svojom znamení: žene, odetej slnkom . . .

Ženy! Ostaňte verné mariánskym ideálom! Ne-spúšťajte svoj zrak z dvanásťhviezdnej koruny!

ZDRAVÉ ŽENY SÚ ZÁKLADOM NÁRODA.

Či pod tým zdravím myslíme zdravie telesné, či zdravie duševné, v každom smysle je to pravdivé! Azda len v tom bude akýsi rozdiel, že duševne zdravá žena pre svoju rodinu, cirkev a národ viac znamená ako žena zdravá len telesne!

Niet pochybnosti o tom, že duševné zdravie spojené s telesným zdravím je tou nepremožiteľnou duchovnou silou, na ktorej má stáť kresťanská rodina!

Pod menom „duševné zdravie“ skrýva sa krásna kresťanská čnosť, známa pod menom „čistota“.

Nejdeme čistotu vysvetľovať, lebo čistota je taká čnosť, ktorá nepotrebuje vysvetlenia, povedal sv. Ignác Loyolský.

Čistota vysvetľuje seba samu a odporúča sa sama! Čisté rúcho, čisté sklo, čistá voda... to všetko sa nám páči. Čistota má svoje kúzlo aj na neživých veciach a predmetoch. Ale predsa čistota sa najkrajšie leskne na živých tvoroch a bytostiach! Čistý kvet... a čo povedať o čistom „dušou — obdarenom kvete“?

Čistota — a žena! Či to nepatrí k sebe?

Zo ženskej čistoty vznikajú najlepšie myšlienky, najslávnejšie žiadosti a najdokonalejšie skutky! Čistá žena mnoho vládze u samého Boha a aj medzi ľuďmi.

Ženská čistota vie objať všetky biedy ľudstva . . .

Kto má ochotnejšiu a sladšiu ruku a kto má odanejšie srdce ako čistá žena?

Materskosť je vraj najsilnejšia láska a sila prírodná, ale aj táto musí ustúpiť pred omamnou vôňou a nebeskou belosťou čistoty!

V čistote ženského pokolenia majú naše rodiny, naša cirkev a naša vlasť záruku svojej dobrej budúcnosti! Takto to povedaly svetové kapacity: „Národ sa dotiaľ udrží, kým sú v ňom ženy čisté a silné vo viere.“ (Bronnson.) — „Najdôležitejšou úlohou ženských spolkov je boj proti nemravnosti. Ženy prinesú cirkvi v tomto boji najvýdatnejšiu pomoc.“ (arcibiskup Dr. Hauck.) — „Kto pozná Adama a Evu, ten predsa vie, že s poriadnou ženou stojí a padá celá ľudská kultúra. Kde stratená je ženská hanblivosť a kde muž nemá úcty voči žene, tam zrútia sa všetky práva neviditeľného sveta a tam zvierackosť slávi svoje víťazstvo. Keď kedysi kresťanstvo chcelo uzdraviť skazený svet, použilo na to predovšetkým ženskej čistoty.“ (B. V. Foerster, protestant) atď. . . .

Otravujeme samých seba a ničíme si svoje zdravie národné, keby sme podporovali to, čo podrýva a ničí duševné zdravie našim matkám a dcéram! Samým sebe kopeme hrob a posadíme si kríž na svoj hrob, keď ponížime ženy a odoberáme im to, čo robí silnými nielen ich, ale aj nás . . .

Ale namiesto všetkého hrešenia nemravných barov a namiesto odsudzovania moderných a veľmi figliarsky zakrytých podnikov . . . dajme prednosť tomuto príkladu:

Keď francúzsky kráľ Ľudovít XI. vchádzal do mesta Tournai, pred jeho kráľovský povoz predstúpila najkrajšia dievka mesta, aby ho privítala. Odetá

bola do bielych šiat, v rukách držala veľké zlaté srdce, ktoré bolo symbolom mesta. Srdce sa dalo otvoriť a v ňom bol vložený biely a voňavý kvet: ľalia, odznak čistoty! Dievka, podajúc kráľovi srdce, povedala: „Kráľu, podávam Vám odznak nášho panského mesta, ktoré proti svojim kráľom sa nikdy nevzbúrilo, ale ani v cudzích bojoch nikdy nepodľahlo.“

Ženy, rozumejte . . .

„ŽENY SÚ NAJKRAJŠIE S DIETKAMI NA PRSIACH.“

(Windhorst).

Drahé matky!

Známe je vám z evanjelia, že pri narodení Jána Krstiteľa susedia a príbuzní rozprávali sa medzi sebou: „Čo len z toho chlapca bude?“ (Lk. 1, 57.)

Takáto otázka mimovoľne vychádza dnes z našich úst.

Žijeme v „storočí dietok.“ Je to čudné pomenovanie a nášmu storočiu nijako nepatriace! Veď v dnešných časoch najväčšie hriechy sa páchajú proti dieťaťu:

- vražda nenarodených...
- odhodenie narodených...
- nevychova podržaných...
- nezákonný pôvod a nezaistenie pomoci otcovej...
- nevenovanie sa matky svojim deťom...

Dieťa vypadlo z rúk matkiných! A jej do rúk dostane sa niečo iného! Azda písací stroj! Azda rozmazaný psík! Azda kniha... A nech je to čokoľvek! Predsa deti sú vytisnuté z náručia matkinho a oddialené od jej prs! Niet pre ne času?

A predsa ženy sú najkrajšie s dietkami na prsiach!

Pýtame sa veľmi vážne: „Čo bude s dietkami?“

Vyrastú! Budú manželkami a otcami. Budú spravovať obec, vlasť a cirkev! — A akí to budú manželia z nich? Akých to bude mať budúcnosť kňazov, učiteľov a úradníkov? Čo myslíte??

Na rieke Níl plával košík a v košíku sa mrvilo plačúce dieťa. Dieťa odhodené, odsúdené utopiť a určené za pokrm rybám! — Kráľovská dcéra šla okolo, vzala dieťa, vychovala ho a dala mu meno Mojžiš. On vyviedol národ zo zajatia, voviedol ho do zaslúbenej zeme a dal mu zákony, aby mohol zabezpečiť trvanie ríše.

Pozrime sa na naše nemluvniatka, ležiace v kočíkoch a kolískach. V nich leží nádej matky, budúcnosť cirkvi a potreba národa. — Tie slabé ručičky budú zpočiatku len hračky držať, ale príde čas, že budú držať vládu nad mnohými... V tom čistom čele, teraz ešte mäkučkom, už sa skrývajú hlboké a veľké myšlienky... v krehkom telku prebýva dušička azda budúceho apoštola a národovca, za ktorým pôjdeme my ostatní ako za svojim vodcom... Čo len z neho bude? — Bude ukrutným Nerónom alebo dobrým Vincentom Paulánskym? Bude čudným Robespierrom, alebo horlivým Františkom Salezským? Bude krvavou Alžbetou Anglickou, alebo milosrdnou Alžbetou Uhorskou? — Bude veľkou hviezdou na oblohe cirkvi alebo nešťastným človekom a nepriateľom Boha? Bude požehnaním národa alebo jeho zradcom? Bude radosťou pre svojich rodičov, alebo trestom?

Na vás záleží, čo z neho bude! **Dieťa vraj sa stane tým, čím ho chce matka mať!**

Čím väčšiu starosť prejavíte o dieťa, tým väčšiu nádej môžete mať na jeho budúcnosť.

Dieťa je budúcnosť! Budúcnosť svojich rodičov,

ale i budúcnosť národa a cirkvi! Preto každý si robí tak veľký nárok na dieťa! Berú si ho jeden druhému. — Štát ho odoberá z rúk matkiných a cirkev tiež kričí a pýta si ho do svojho náručia... A kto si to dieťa najlepšie bude vedieť privábiť, toho bude a toho bude aj budúcnosť...

Dieťa je však vaše! Vám patrí! Najkrajšie budete, keď ho budete mať na rukách! Vezmite si príklad zo 700 matiek z mesta Bourges, ktoré za trvania zákonov, čo ohrožovali rodinu, poslaly prezidentovi tento príspevok: „Deti náležia predovšetkým tým, ktoré im život daly. Dáme ich štátu, až bude treba... Ale spravovať ich ducha a srdce, to je od prírody právo naše a najsvätejšia povinnosť nášho svedomia! Štát môže od nás požadovať peniaze, aj životy, ale nikdy nie duše detí...“

V čom spočíva krása moderných matiek? Len a len v tom, v čom ona spočívala aj doteraz! V dieťaťu! Povšimnite si tento prípad:

Slávneho nemeckého politika, Windhorsta, pýtala sa istá pani toto: „Chcela by som sa dať odfotografovať. Poradte mi, kedy môj obraz bude najkrajší?“ Povedal jej: „Dajte sa odfotografovať tak, ako skladáte svojmu dieťaťu ručičky k modlitbe! To je najkrajší obraz, aký si len viem predstaviť na katolícku matku.“

A preto, mamičky naše, venujte sa svojim deťom! Vychovávajú ich — pre seba — pre rodinu — pre Boha a — pre vlasť! Pod vaším dozorom nech vyrastajú veľkí mužovia a ženy, a toto bude to najdrahocenejšie, čo vy dáte dnešnému bláznivému svetu! A dnešnej pojašenej dobe! **Dobrych ľudí chceme! A čakáme ich od dobrych matiek!** A preto, matky! Nepíšte básne a noviny! Nestavajte múry a

domy! Nemúdrujte nad modernými vynálezmi — ale radšej vychovajte nám dobrých kresťanov! Keď budete vedieť vychovať dušu dieťaťa, väčšej pozornosti a úcty si zaslúžite, ako maliari, sochári alebo ktoríkoľvek iní umelci! Svet chváli a oslavuje umelcov, ale my nesmieme mlčať o tých, čo vedia vychovávať dieťa!

* *

Kristus povedal: „Kto prijme takéto maličké, mňa prijme.“ Či mohol použiť krajších slov o dieťati?

A Kristus tiež povedal: „Kto pohorší jedno z týchto maličkých, lepšie by mu bolo, uviazať mu kameň na krky a potopiť ho.“ Či mohol použiť ešte prísnejších slov?

Nech si tieto slová predovšetkým povšimnú matky...

* *

**A nech dá štát peniaze a existenciu —
— cirkev ochotne dá svoje sviatosti a milosti —
— a matky ochotne dajú svoje prsia . . .**

NÁUKA, KTORÚ NÁM DÁVA ZLATOÚSTY.

Najprv niekoľko momentov z jeho života:

Narodil sa v Antiochii, roku 347 zo zámožných pohanských rodičov. Biskup Milétius ich však pokrstil a aj ich syna. Ján horlive čítaval Písmo sv., študoval ho a robil si k nemu poznámky. Roku 381 bol vysvätený za kňaza a vymenovaný za kazateľa vo svojom rodisku. Pre výborné kázne bol nazvaný „zlatouústym“ ...

Neskoršie bol vymenovaný za arcibiskupa carihradského. Z tohto mesta ho dva razy vypovedali, lebo jeho sväté účinkovanie sa nepáčilo pyšnej cisárovynej Eudoxii. Nenávidela ho až na smrť a štedre odmenila tých, ktorí ho na jeho druhej ceste do vyhnanstva tak umučili a stýrali, že od slabosti zomrel ...

* *

Sv. Ján Zlatoústý ku slovám „Učičme mu pomocnicu“ má viacej pekných poznámok. Píše: „Už od samého počiatku nesveril Boh všetko na mužov. Ba ani nechcel, aby všetko len od samých mužov záviselo. Lebo keby žena ničím nemala k životu prispievať, pohrdalo by sa ňou. A Boh jej nedal také nízke miesto, ale jasne povedal: „Učičme mu pomocnicu“. Muž bol síce najprv stvorený, a žena bola preňho

učinená, ale za to nemá proti nej ukazovať svoje rozčúlenie, hnev a nadutosť, lebo nie menšie povolanie má žena ako muž . . . Čo je mimo domu a patrí do verejnosti, sveril Boh na muža. Domáce veci sveril Boh na ženu. A ak sa tieto povolania premenia, všetko sa zrúti a zničí. Vzájomne sú si užitoční len vtedy, keď zostávajú pri svojom povolaní . . ."¹ — Jasne je tu povedané, čo pod slovom „pomocnica“ treba rozumieť. Žena si nesmie nárokovať titul „panovnica“, lebo je učinená pre muža. S druhej strany nie je ani otrokyňou mužovou. — Potrební a užitoční sú si navzájom.

* * *

Aký má byť správny pomer ženy k mužovi?

„Muž je obrazom božím, korunou stvorenia a najdokonalejším dielom rúk Božích. On vládne nad všetkým a okrem Boha nemá nikoho nad sebou. Muž panuje nad všetkým. Muž je podobizeň a sláva božia, kým žena je sláva mužova.“²

„Niektoré ženy za slávu si pokladajú, že môžu rozkazovať mužom a vládnuť nad nimi. Ale je to veľmi smiešne a tým sa chvália cudzoložnice. Pre čisté ženy nie je pekné, tešiť sa z toho, že chytily muža do svojej siete. Čím viac rozkazuje žena mužovi, tým viac seba zahanbuje. Nie tá žena, ktorá si nechá slúžiť od mužov, ale ktorá sama muža má v úcte, tá je slávna a zaslúži si úctu. Aj boží zákon hovorí: riekol Boh žene: pod mocou muža budeš a žene hlavou je muž . . .“³

* * *

Žena a jej domáce povinnosti:

„Žena má len jednu povinnosť: aby chránila príjmy a starala sa o domácnosť. Na to ju Boh stvoril,

aby v týchto veciach bola nápomocná... Ženám sveril Boh starosť o domácnosť, mužom verejné veci, súdy, senáty, vojsko a všetko ostatné! Nie mienku v senáte dávať, ale v domácnosti. Nie je pre ňu verejné zamestnanie, ale výchova detí. Starat' sa o rodinu, o manžela, o komoru, o kuchyňu, o šaty...“⁴

„Žena, ktorá zostáva doma, môže byť stále spokojná. Keď sedí doma, môže premýšľať; keď jej muž prichádza domov a je rozčúlený, nech ho utišuje a uspokojí. Nech ho uspokojí v jeho ťažkých a zbytočných myšlienkach, aby dobrý z domu odchádzal. Nič nie je užitočnejšie, ako dobrá, zbožná a múdra žena, ktorá sa poradí so svojim mužom. — Mohol by som spomenúť mnohých a rozhorčených mužov, ktorých utíšily ich manželky... Žena je pre muža, pre stôl a pre deti... vo všetkom má byť mužovi oddaná a verná. Ak je múdra a starostlivá, bude svojho muža potešovať a starať sa oňho...“⁵

* * *

Sv. Ján Zlatouсты dáva dobrú radu aj tým ženám, ktoré sa chcú mužským zapáčiť. Spomína užívanie voňaviek, práškov a púdrov. A pýta sa takej ženy: „Chceš byť krásnou?“ A odpovedá jej: „To ťa ešte zohyzdí — pošpatí ti tvár. Chceš sa páčiť mužovi? To ho darmo namrziš! Chceš byť mladšou? Ale to ešte rýchlejšie zostarie tvoju tvár! Chceš sa ozdobiť? To je nečestné! Boha urážaš, čistotu si podkopávaš, a pohoršuješ: hľadaj krásu vo svojej duši...“⁶

„V apoštolských časoch ženy sa staraly o šírenie evanjelia. Teraz sa starajú len o to, aby byly pekné! V tomto vidia svoju slávu a svoje blaho. Ktorá žena sa stará o to, aby dobrým vplyvom po-

lepšovala muža? Žena dnes má jedinú starosť o zlaté ozdoby a šaty . . . a bohatstvo hromadiť. Keď muž si berie ženu, pýta sa na jej povahu, výchovu, mravy, charakter? . . . Na niektorého muža azda povedia: tento zo ženy zbohatol! Hanbi sa také niečo povedať, nie ešte vykonať. Mnohí už povedali, že radšej chcú v chudobe žiť, ako od ženy sa obohatiť. Trpké veru je také bohatstvo! Veľké domáce ťažkosti a nepokoje vznikajú, žena je vypínavá a muž pod papučou . . . Mužovia, nevyhľadávajte majetky a peniaze, ale mravnosť, zbožnosť a skromné dievča. Toto vám bude viac užitočné, ako tisíc pokladov . . .“⁷

* * *

Sv. Ján nemlčí ani o zlosti ženskej. Mohol písať o tom, keďže to na sebe skúsil. Veď pre pyšnú cisárovnú Eudoxiu musel odísť do vyhnanstva a zmorený dlhou cestou, predčasne zomrieť! — Toto píše o zlých ženách:

„Žena môže byť veľkým dobrom, ale aj veľkým zlom, keď skrze ňu dáva diabol svoje úklady.“⁸

A na inom mieste hovorí o zlej žene, že je otrokyňa. Môže byť krásne oblečená, ale horí v nej rozkoš! Kto ide okolo nej a vidí túto otrokyňu, nech si pomyslí na Pána, aby nepadol do osidiel . . .“⁹

„Zanechávaš Krista a ideš sa pozrieť na ženy na javisko . . .“¹⁰

„Čo povedať o tých ženách, ktoré svoje tváre zohavujú farbičkami a sú na záhubu nečistým mladíkom? Mladíci škodia len sebe! Ženy škodia sebe aj tomu, kto na ne pohliadne . . . Nie je dosť len neukazovať sa pred takými ženami, ale treba sa postarať, aby také sa neukazovali . . .“¹¹

„Postava a krása ženy je veľkým osídлом! Ale nie tak krása ženy, ale necudný pohľad na ňu. Nepomýľme si veci a neobviňujme falošne: ale pozrieme na seba. Nehovorím, aby neboly ženy, ale aby neboly cudzoložstvá. Nech je krása, ale nie smilstvo...“¹²

* *

Kto sa má starať o výchovu dietok?

„Obidve pohlavia majú sa starať o výchovu dietok, ale tým viac je to starosťou žien, čím viac sa ony doma zdržujú. Muž musí odchádzať z domu, ísť za svojím povoláním, a do verejného života. Žena je tohto oslobodená, má pokoj, a má vychovávať deti. Tak robily i starodávne ženy... Nielen od muža sa žiada, ale aj od ženy, aby sa starala o dietky a viedla ich k múdrosti...“¹³

(S. Joannis Chrysostomi opera omnia, vydané v Paríži r. 1718.) — ¹ „De non iterando coniugio“ — ² „in genesim sermo III.“ — ³ „quod regulares feminae“ — ⁴ „quales ducendae sint uxores?“ — ⁵ „In Joannem homilia LXI“ — ⁶ „in Math. Homilia XXX“ — ⁷ „in Math. Homilia LXXIII“ — ⁸ „ad Hebr. homilia XX“ — ⁹ „de poenitentia hom. VI“ — ¹⁰ „In Math. hom. VII“ — ¹¹ „in Math. hom. XX.“ — ¹² „ad p. Antiochenum hom. XV“ — ¹³ „de Anna, sermo I.“

SV. AUGUSTÍN UČÍ...

Najprv niekoľko momentov z jeho života:

Narodil sa roku 354 v Tagaste. Jeho otec bol pohan a bol mestským radcom a matka Monika bola kresťanka. Augustín bol prchký mladík, lenivý, samopášny, a rád sa oddával rozkošiam. Rodičia dali ho učiť do Madaury. Keď tam skončil školy, vrátil sa ako 16-ročný domov. Keďže prejavoval veľké vlohy na rečníctvo, poslali ho rodičia na vyššie štúdiá do Kartága. Tam sa Augustín dostal do všelijakej spoločnosti a medzi všelijakých mladíkov, ktorí sa navzájom vychvaľovali svojimi nehanebnosťami. Tak to píše o nich Augustín vo svojich „Vyznaniach“. On sa musel hanbiť, že nie je taký nemravný ako oni... No, však ich dohonil a tak strašne upadol, že z nedovoleného pomeru sa mu narodil syn Adeodatus. Víno, divadlo, spisba a hriešna láska: to boli pokrmy jeho mladej duše. Okrem toho ešte stal sa bludárom, manichejcom...

Po prežití toho všetkého, povedal, že jeho srdce je nepokojné! Soznámil sa s biskupom Ambrózom a rád počúval jeho kázne. Čítaval listy apoštola Pavla. V 32-hom roku svojho života takto si vzdychol: „Ako dlho to ešte bude trvať? Zajtra? Prečo nie teraz?“ A to „teraz“ prišlo! Vnútorným hlasom hnaný, otvoril Písmo a čítal: list k Rim. 13, 13—14.

Obrátil sa! Roku 390 bol vysvätený za kňaza a roku 395 za biskupa. Ako biskup účinkoval 35 rokov. — Z Augustína stal sa sv. Augustín! Z tak hlboka — tak vysoko!

V jeho spisovateľskej činnosti doteraz sa mu ešte nikto nevyrovnal. Mimochodom tu spomíname na to, že jeho názor na ženu je veľmi jasný a prakticky píše o všetkom, čo so ženskou otázkou súvisí...

* * *

V jeho spisoch viac rás sa opakuje zásada: „per feminam mors, per feminam vita“, čo po slovensky znamená: „skrže ženu smrť, skrže ženu život.“ Vysvetľuje to nasledovne:

„Keď sa pýtame, na čo bola daná mužovi pomocnica, najpravdepodobnejšia odpoveď je: aby mu zrodila dietky. — Mužom a ženou stvoril ich. I požehnal ich Boh a riekol: Plodte a množte sa a naplňte zem a podmaňte ju. — Ak mu nebola daná na rodenie dietok, na akú pomoc mu bola daná? Aby s ním azda zem obrábala? Veď ešte nepoznal takú ťažkú prácu, ku ktorej by pomoc potreboval, a keby mu to bolo i treba, lepšiu pomoc by si bol našiel! Alebo bola mu daná azda, aby ho potešovala?...

Keď niekto poprie rodenie dietok, neviem, prečo bola žena stvorená.“¹

Žena dáva život dieťaťu a v tom smysle možno povedať: skrže ženu život. To nie je potrestaním ženy, ani hanbou! Ba je to svätá povinnosť! Ešte ani hriechu nebolo a Boh už riekol: Plodte a rozmnožujte sa. — A ani po hriechu nebolo to od nich odňaté! Dieťa je dar boží a tak má byť aj prijaté! Nech je dieťa láskavo prijaté, ochotne živené a zbožne vychovávané.“²

„Ženy prišli ku hrobu Kristovmu a nenašli te...

lo v hrobe; od anjela počuly, že Kristus vstal z mŕtvych a ženy to oznámily mužom. A čo čítame v Písme? Že apoštoli sa im vysmiali a ich slová pokladali za nerozumnosť. — Veľké nešťastie ľudstva! Keď hovorila Eva k Adamovi, keď klamala, hneď sa jej uverilo. Keď tieto ženy hovoria pravdu, neverí sa im. Ak nemáme veriť žene, prečo Adam uveril Eve? Ak však máme veriť žene, prečo teda apoštoli neuverili ženám? Božské riadenie! Skrze ženu padol človek, skrze ženu má byť pozdvihnutý! Žena Krista porodila, ona oznámila jeho vzkriesenie! Skrze ženu smrť, skrze ženu život.“³

„Skrze ženu jed, skrze ženu spása. V raji pripravila žena mužovi smrť, v cirkvi ženy mužom oznamujú spásu... Porodiac Krista, žena vyrovnala svoju slabosť. Nech nikto neutrhá na cti Kristovi, narodenému zo ženy.“⁴

* *

„Stvorenie ženy sa stalo skrze Boha, nie skrze iného“,⁵ a bola stvorená na obraz boží.

„Máme veľké príklady silných mužov-mučeníkov, ktorí premohli svet: ale medzi mužmi nájdeme ešte silnejšie ženy. Toto slabšie pohlavie vyrovnalo sa a prevýšilo odvahu mužov... Aká je to udatnosť u žien! Aká osobitná je však milosť Božia, ktorá ženy nepokladá za nehodné a zostupuje do nich! Milosť božia obnovila ženské pohlavie.

Opovrhovanie žien prestalo... Diabol len jednu Evu zvedol, Kristus mnoho žien povýšil. Eva pripustila hada k sebe, mučenice mu pošliapaly hlavu. Evu zvedol sľubmi, mučenice nemohol ani hrozbami...“⁶ Milosť božia stvorila ženu, milosť božia ob-

novila ženské pokolenie! Iba kresťanstvo povýšilo ženu, a nikto iný nemôže si to dnes prisvojovať...

* *

„Ženy majú česť v Panne Márii. Vyznamenanie a dôstojnosť mužov je v Kristovi: vyznamenanie ženského pohlavia je v Matke Kristovej.“⁷ A sv. Augustín napomína ženy, aby napodobňovali skromnosť a pokoru Matky Božej. Aj ostatné ženy majú také byť, aká je táto ŽENA!

* *

„Žena bola učená, aby muž nad ňou panoval.“⁸ A sv. Pavol nedovoľuje žene, aby nad mužom panovala. I. Tim. 2, 12. — „Žena bola učená z muža a pre muža.“⁹ „Bola učená z muža a mužovi patrí.“¹⁰ „Má byť mužovi poddaná.“¹¹ — „Je to prirodzený poriadok medzi ľuďmi, aby ženy posluhovaly mužom, ako deti posluhujú rodičom. Lebo je spravodlivé, aby slabší rozum slúžil silnejšiemu; tiež je spravodlivé, aby ten, čo vyniká rozumom, vynikol aj panovaním...“¹²

* *

Augustín vo svojich spisoch nevynechal ani zlý vplyv žien. Napomína mužov, aby si dali veľký pozor pred pohľadmi žien. — Spomína Dávida, ktorý v dialke zbadal Betsabu, zaujatý bol ňou a ťažko zhrešil. Na to poznamenáva: „Žena hoci ďaleko, náruživosť blízko.“¹³

Dajme tomu, že by niekto povedal: „Čože je žena? prečo si mám dávať pozor pred ňou? či nás nepotešuje jej krása? Jej čistá nevinnosť? žena vie byť k nám oddaná a vie temer vo všetkom vyhovieť...“ A sv. Augustín múdro na to odpovedá:

„Akokoľvek ju okrašľuješ, a dobrými názvami ob-
sypávaš, ja myslím, že lichotenie a dotyk ženy naj-
ľahšie shodí mužného ducha s hradiab.“¹⁴

* *

Treba si ctiť a chváliť čistotu žien!

„Muž nech nehovorí, že nemôže byť čistý! Je to
nečestné a hanba, aby muž povedal, že nemôže to
spraviť, čo môže žena! Je to veľké nešťastie, keď
muž povie: nemôžem! — Čo môže žena, muž ne-
môže? Vaše čisté ženy ukazujú nám, že je to možné,
čo vy nechcete zachovať, a preto nemôžete? — Ale
vari niekto povie, že žena môže byť čistá, lebo je
pod dozorom a ochranou muža, má úctu oproti pri-
kázaniam, bojí sa svetských zákonov, je hanblivej-
šia a je v nej manželská svedomitosť... to všetko
jej veľmi napomáha pri čistote. To je všetko pravda,
nezabúdajme na to však, že žena je slabšia! A muž
nech je čistý preto, že je muž.“¹⁵

A na inom mieste hovorí: „Muž, žiadaš od ženy,
aby bola čistá? Ukáž jej príklad na sebe. Od slab-
šieho pohlavia žiadaš väčšiu silu! Ako bolestné je,
že mnohí muži sú od žien premožení! Ženy nech za-
chovávajú čistotu, ktorú muži nechcú zachovať? ...
Keď sa od ženy žiada, aby sa zachovala pre muža,
nech sa aj on zachová pre ženu. Ktorý mladík by
nechcel za manželku dostať čistú, nedotknutú pan-
nu? Hľadáš nedotknutú? Aj ty buď nedotknutý!
Chceš mať čistú družku, a preto nebuď nečistý! Že-
na to môže a ty nie?“¹⁶

* *

„Treba napomáhať čistotu žien.“

Chceme byť zdraví? Chceme byť silní? Chceme
mať dobrú budúcnosť? Chceme byť večným náro-

dom? Prísne ochraňujme **čisté materinstvo**
našich žien!

J. P. Migne: „Patrologiae cursus completus,
Patrum Latinorum, s. Augustini opera.“ —
¹ III. sväzok, stĺpec 395—7. — ² III. to isté.
— ³ V. 1008. — ⁴ V. 334. — ⁵ III. 403, —
⁶ VI. 704. — ⁷ V. 1008. — ⁸ III. 450, —
⁹ III. 400. — ¹⁰ IV. 1784. — ¹¹ I. 866, —
¹² IV. 587. — ¹³ I. 878. — ¹⁴ III. 589, —
¹⁵ IX. 84. — ¹⁶ V. 735.

EŠTE NIEKOLKO „STARÝCH ZÁKONOV“ PRE MODERNÉ ŽENY.

Ešte jedného múdreho muža zo starej doby tu spomeniem: sv. Ambróza. Spomienky si zaslúžia tieto jeho slová:

„Hovoriš, že žena je mužovi na pokušenie? Pravdu máš; najmä keď je krásna. — Abrahám mal veľmi krásnu ženu Sarai. A keď išiel do Egypta, Egypťania videli jeho ženu, že je krásna. Oznamovali to faraónovi a chválili ju pred ním . . . S Abrahámom však kvôli nej dobre zachádzali . . . A keď odchádzali odtiaľ, faraón dal ich odprevadiť. (Genesis 12, 11—20.) Abrahámovi teda krása jeho ženy nezaškodila, ba len mu prospela. Ale prečo ty radšej u ženy vyhľadávaš krásu tváre ako krásu mravov? Nech sa ti žena viacej páči pre svoju počestnosť ako pre svoju krásu. Nie je to chybou ženy, že sa taká narodila, ale to je chybou muža, že to vyhľadáva u ženy, čo ho pokúša. Keď je žena pre teba pokušením, buď opatrnejším. Bedli a modli sa, aby si neupadol do pokušenia.“¹

„Proti úkladom ženy môžeme sa ubrániť slušnými a vážnymi rečami, obozretnosťou, vierou a smyslom pre čistotu.“² Toto je upozornením pre muža. Ženy zas upozorňuje takto:

„Nech sa učia ženy, že ich vlastnosťou je „báť

sa", že majú sa mať na pozore pred každým krokom muža, že nemajú dôverovať nijakému osloveniu...'³

* *

„Ale prečo mám o mužoch hovoriť, keď sa aj ženy opíjajú? Napijú sa, potom vstanú. Odvážia sa ísť na verejnosť s odokrytou hlavou a dotieravým pohľadom. Na uliciach sa odvážia aj pred mladíkmi neslušne tancovať, nadhadzujú vlasmi, majú holé ramená, tleskajú, skáču, vykrikujú. Svojimi pohľadmi a pohybmi dráždia mladíkov. Pozerá sa na kruh mladíkov, a stane sa z toho mizerné divadlo! Žena opitá, zlosť veľká. Aké škody prinieslo víno žene! Víno spojené so ženou odvádza od Boha... Je to hanba pre ňu samu a je to škodlivé tým, čo sa na ňu pozerajú...“⁴

Žena a víno! Opilstvo úplne premení ženy a zničí v nich materinský cit! Do ktorého hriechu neupadne ľahko taká žena? Správne povedal Pacelli: „Opitá žena je jedom v manželskej blaženosti a rodinnom pokoji, je jedom, otravujúcim budúce pokolenie.“ Preto matka-žena nepatrí do krčmy! A podľa „starého zákona“ mali by sme na to aj dbať, aby tam ani neboly!

* *

„Žena chytá duše cenných mužov.“⁵

„Dobro začína sa u žien.“⁶

„Bez ženy muž nemá chvály.“⁷

„Miernosť je ženská čnosť.“⁸

„Nič nie je nevernejšieho nad ženu.“⁹

„Žena svojou vážnosťou, mravnosťou a dobrým stykom vládze svojho muža priviesť ku viere a zbožnosti.“¹⁰

Porovnajúc týchto niekoľko stručných výpovedí,

tak sa nám zdá, že **žena je najčudnejším stvorením na svete!** Raz sv. Ambróz hovorí, že dobro začína sa u ženy a zas na inom mieste osmeľuje sa povedať, že nič nie je nevernejšieho nad ženu. Dnes je žena betlehemskou hviezdou, zajtra nočnou bludicou... Rímsku ríšu udržiavali nevinné a nepoškvrnené Vestálske panny — a tú istú ríšu zničily zkazené ženy. Podľa kresťanského názoru žena je podobenstvom vyšších vecí, pomocnica mužova a ideál čistoty a ako svätica je postavená na oltár... Iní sú antifeministami a nenávidia všetko, čo je ženské a keď azda na svojich oltároch majú postavené ženy, tak sú to ženy z francúzskej revolúcie, symbolizujúce vášeň...

Príčinou tohto zdanlivého sporu sú ženy, ktoré zabúdajú, že sú len ženami a chcú byť niečím iným. Druhou príčinou sú matky, ktoré zabúdajú, že sú len matkami a chcú byť niečím iným...

(J. P. Migne: „Patrologiae cursus completus, P. L. S. Ambrosii opera): ¹ III. 225. — ² III. 409. — ³ II. 1248. — ⁴ I. 720, — ⁵ I, 711. — ⁶ II. 1290. — ⁷ III, 254, — ⁸ III, 196, ⁹ III. 848. — ¹⁰ III. 384.

**„ŽENE BY SOM DAL NIE VIACEJ PRÁV,
ALE VIACEJ POVINNOSTÍ.“**

(Chesterton.)

G. K. Chesterton je anglický spisovateľ a konvertita. Svojimi knihami a brošúrami robí dobrú službu Cirkvi a rozširuje katolícku náuku. Napísal tiež brošúru: „Čo je špatného vo svete“, kde uvádza mnoho špatností našej modernej doby. Medzi iným pripomína, že dnes špatný je názor na ženu, na dieťa, na rodinný život.

Ženskú-materinskú otázku takto si predstavuje:

Ženu pripodobňuje ohňu.

Oheň varí. Aj žena má variť.

Oheň osvetľuje. Aj žena má svietiť svojmu domu dobrým príkladom, múdrou rečou a čnostným životom.

Oheň otepľuje. Aj žena má otepľovať a spríjemňovať domáci život.

Dietky rady si posadajú okolo ohňa, pozerajú na oheň a na jeho rôznofarbisté plamienky a rozprávajú si pri ňom. Aj okolo ženy-matky má sa takto sústreďovať celý domáci kozub a baviť sa jej rečami.

Oheň „býva“ vnútri a v dome. Správnym miestom ženy-matky je vnútro domu a život v rodine...

„Nepopieram, že ženám sa kedysi krivdilo, ba že boly i mučené“ (myslí tým na tie časy, keď žena bola otrokyňou mužovou a zachádzalo sa s ňou ako s obyčajnou vecou — ale hneď pokračuje): „lenže **pochybujem, či boly voľakedy ženy natoľko mučené ako sú terajším moderným pokusom:** urobiť z nich úradníčky a robiť s nimi súťaž.“

Kedysi ženy zdržovali sa len doma, ale aspoň mohly sa všestranne venovať všetkým ženským povinnostiam. Veď nie je dosť, keď má žena len jedno povolanie. Mužovi to stačí, ale nie žene! Žena sa musí do viacerých vecí rozumieť, má mať dvadsať povolaní, áno, má byť všestrannou! -- Príroda obypáva ženu dietkami a dietky majú byť vo všetkom poučované od svojej matky, ktorá sa do ničoho nerozumie? ktorá je len úradníčkou?? Nie!! „Žena bola kedysi „slúžkou“, ale bola „slúžkou“ všestrannou“ a dnes sa stáva slúžkou jednostrannou... **pochybujem, či boly ženy voľakedy natoľko mučené ako terajším moderným pokusom...**“

Volá sa po emancipácii žien! Preč od manžela! Preč od kolísky! Preč od varenia! Nebrať dieťa na ruky! Von z domu! Preč od dietok! Do verejného života! — To je emancipácia??? **Moderná otrokyňa:** „Je mnoho moderných vecí, ktoré ženu ohrozujú. Menovite značný počet žien, ktoré sa samé musia živiť v tých najšpinavších zamestnaniach. — Tu ostáva pre ženu dvojaká povinnosť: dávať do poriadku úrad, obchod a príduc domov, robiť poriadok v rodine... Ženstvo je pod tyraniou... Treba zničiť tyranu. a nie vvrhávať žene jej ženskosť...“

„**Ženy nepatria do surovej verejnosti.** Žena má dávať rozsudok smrti? žena má vylievať krv? žena má pátrať po zlodejoch?... To ju znehodnocuje a je ošklivé na ženu...“ Nie!...

... **ale nazpät s ňou do rodiny!** k dietkam a ku spoločnému stolu! Nič nemôže zatlačiť tú svrchovanosť ženského pohlavia, že dieťa je bližšie ku svojej matke ako k otcovi. Je to hrozná výsada, ale veľká prednosť! — Vychovávaním dietok ženy stavajú obrovskú budovu...“ „Keď niekto povie, že je to povinnosť namáhavá a ťažká: áno, rozumiem, bremeno sa ušlo ženám! Ale keď niekto povie, že táto rodinná povinnosť je malicherná, nudná, bezvýznamná a málo dôležitá, neviem, čo tie slová znamenajú. — Rozhodovať o predaji, o trestoch, o pracovných a sviatočných dňoch, opatrovať hračky, topánky, pečivo, knihy, učiť — to všetko môže vyčerpávať ducha a unaviť ženu. Ako môže byť **veľkou** kariérou pre ženu, vyprávať deťom o trojčlenke a prečo by to malo byť **malou** kariérou vyprávať vlastným deťom? **Vlastné deti, vlastný oltár, to sú veci, ktoré by mali byť pre ňu niečím zásadným.**“

Ženy konajú svoje úradné povinnosti dobre, a preto by ich nemaly vykonávať! Moderné ženy bránia si svoju kanceláriu ako vlastnú domácnosť! Bojujú za písací stôl a za stroj, a vzniká v nich **dravé materstvo**... stroje stanú sa im dietkami...

* *

Takto smýšľa Chesterton o žene a bojuje za jej pôvodné práva a za jej zodpovedné miesto. Lenže koľkí tak smýšľajú s ním? Asi málo ich bude... Dnes páni, chlapi a mužovia boja sa žien! Nevedia sa rozhodnúť a nevedia ich poslať domov k deťom...

* *

A ešte niečo. Ako sa teda žena-matka má zaslúžiť o verejnosť? Kedy asi najlepšie prospeje svojej dedine, verejnosti a štátu? Cisára Napoleona sa pý-

tali: „Ktorá žena má najväčšiu zásluhu o vlasť?“ —
Odvetil: „Ktorá porodí a vychová naiviac detí.“ —
„Poslaním ženy je domov, rodina, kde ona rozvíja
svoju nežnú, trpezlivú a neúnavnú činnosť.“ (Dou-
mer). — Podľa de Maistra ženy nestavajú umelecké
stavby, nepíšu svetové diela . . . ale ony sú matkami
a ony vychovaly tých velikánov a to je najväčšie,
čím sa svet honosiť môže . . .

Musí byť čas na materinskej povinnosti. Musí sa
nejakým spôsobom zabezpečiť žene jej materinský
charakter.

LETOM — ŽENSKÝM SVETOM.

Láska má svoje dejiny, ale tieto sú dejinami žien, nadchnutých duchom evanjelia. — Či je to manželka, matka, dievka, rehoľnica, ovládané sú láskou a dobre činia.

Kto spočíta tých chorých, ktorých kresťanská žena ošetrila? Kto vymenuje chudobných, ktorých ošetrila? Kto vymenuje sirotu, ktorým sa stala matkou?

Tisíc a tisíc princezien a vznešených dievčat bolo hnané láskou a stalo sa obyčajnými slúžkami nemocníc . . .

Akú úlohu konaly ženy okolo Ježiša, už sme počuli . . .

Po soslání Ducha svätého, apoštoli idú medzi národy, ale nie sami. Ženy sú im nápomocné: ony síce nekážu, ani nekrstia, ale premeňujú svoje domy na svätyne, v ich domoch sa obetuje a káže. Je to vznešená **Priscilla** s dcérami, **Júlia, Pudenciana, Praxeda, Lucia, Olympiada, Plautilla**. Chváli ich aj sv. Pavol apoštol. — Ony navštevovaly chorých, umývaly im rany a ako „diakonky“ šírily evanjelium . . .

* *

Sv. Pavla, Melánia, Fabiola, Alžbeta . . . rozdávali svoje majetky chudobným . . .

* *

Po apoštolských časoch prišlo prenasledovanie kresťanov. I ženy vylievaly svoju krv. Hoci sú slabšie, vedely zniesť také rany a trápenia ako mužskí! **Agata, Lucia, Agneska, Cecília, Katarína, Anastázia, Symforóza, Felicitas, Perpetua**, a celé tisíce iných žien dokázalo svoju charakternosť, krásu a čistotu!

* * *

V cirkevných dejinách nasledovala doba, keď kresťanstvo sa začalo šíriť i do pohanských krajov. Ženy sa ani tuná nezahanbily! Obrátenie najväčších kráľovstiev vo veľkej čiasťke stalo sa usilovnou ženskou láskou a jej dobrým vplyvom.

Cisár Konštantín († 337) za svoju vieru ďakovať môže piatim kresťanským ženám. — Ako mladík stretával sa na dvore Diokleciánovom s cisárovnou **Severiou Augustínou** a jej dcérou **Valeriou**, ktoré ho naučily poznať a zamilovať si kresťanskú zbožnosť. Za manželku si vzal **Eutropiu**, dcéru istého vznešeného kresťana, ktorá so svojou sestrou **Konštanciou** pokračovala v započatom diele. A konečne pod vplyvom **matkiným** stáva sa Konštantín kresťanom.

Burgundská katolícka princezná, **sv. Klotilda**, stala sa manželkou francúzskeho kráľa Chlodvika a svojimi zbožnými rozhovormi získala ho pre pravú vieru. Podobnú prácu v Anglicku vykonala **sv. Berta**, manželka kentského kráľa. Podobné zásluhy má **sv. Ponima** a **sv. Edita**. — V Španielsku **sv. Indegonda** a **sv. Rigonta** zo svojich manželov vykresaly svätých a vplývaly na obrátenie širokých mäs. — Poľsko má v úcte **Dúbravku**, Maďari **Gizelu**, Bulharsko **Theodoratu**, Česi **sv. Ľudmilu**. Na východe je známa **sv. Pulkrécia**, veľká a zbožná kráľovná. O pokresťanenie ruského ľudu zaslúžila sa **kňažná Olga**

(† 969). — Čudné sú tie ženy! a „všemohúce“. Takú veľkú úlohu hraly na obrátení jednotlivých krajín a tak sa im to úspešne darilo!

* * *

Nesmieme zabudnúť ani na rehoľnice. Aj tieto dosiahly veľký úspech pre svoju kláštornú poslušnosť a čistotu, ktorá vždy donáša najkrajšie ovocie. S rehoľnicami sa stretáme v škole, nemocnici, sirotinci, chudobínci a medzi prašivými.

Júlia Florentská shromažďovala okolo seba čisté panny a zbožné vdovy a spolu pracovali na obrátení hriešnikov. — **Sv. Scholastika, sv. Lioka, sv. Valburga, sv. Kontrada**, vyznačily sa ako pomocnice sv. Bonifáca. — **Angela Merici** (roku 1536) založila „uršulinky“ pre vyučovanie chudobných dievčat. — **Mária Viktória Fornari** († 1617) založila „anunciatky.“ — **Alojzia Forelli** založila kongregáciu „anjelských panien“. — **Sv. Róza Limská** († 1617) bola dominikánkou. Bola prvou sväticou Ameriky a tešila sa veľkej obľube. Pri jej pohrebe bol taký veľký nával ľudstva, že nedalo sa nič iné urobiť, ako pohreb odložiť. Po odchode ľudstva arcibiskup ju v tichosti pochoval. — **Sv. Johanka Fr. Chantalská** († 1614) so sv. Františkom Salezským, je spoluzakladateľkou rehole „navštívenia Panny Márie“. — Sv. Vincentovi pomáhaly ženy: **pani de Marillac Lujza, pani de Legros, pani de Gausault, Mária de Gourney**. — **Ct. Anna Lapini** († 1860) nazývaná je „sprostredkovateľkou mieru“, lebo mala zvláštne šťastie smierovať rozhnevaných. Založila družinu „chudobných dcér od rán Kristových“. Opatrovaním nemocných a výchovou chudobných dievčat uplatňovala sa táto družina v riešení robotníckej otázky. — **Teodora Guerínová** odobrala sa do Spojených štátov ako milosrd-

ná sestra a veľa zásluh si získala na výchove dievčat. Kardinál Gibbons nazval ju „atlétkou čnosti“. Francúzska akadémia poctila ju medailou († 1856). — Gróf Forbin Jauson, biskup z Nauzy, prišiel na myšlienku založiť „Dielo sv. Detinstva Ježišovho“. Ale plán sa mu nedaril, preto vec sveril na **Pavlu Jaricotovú** († 1862). Táto zostavila spolkové stanovky a „dielo“ udržala pri živote. (Vondruška IV, 173). Jaricotová zaslúžila sa o „dielo šírenia viery“, založila tiež „živý ruženec“ a založila aj robotnícky ústav. Pruský kráľ Fridrich Viliam IV. nazýval ju „veľkomyseľnou Francúzkou“. — **Sv. Žofia Baratová** († 1865) založila kongregáciu na výchovu dievčat. — **Mária Barbantini** († 1868) starala sa o nemocných. — **Mária Pelletier** († 1868) vstúpila do družiny „sestier Našej Panej od Lásky“. Mnoho dievčat obrátila a sdružila ich v spolku „Magdaleniek“. Starala sa i o ženské trestnice a sirotince. Stotisíc žien bolo vrátené poriadnemu životu (Vond. IV, 199). — **Antónia Fage** († 1883) založila s p. Štefanom Pernetom družinu „malých sestier od Nanebevzatia“. Antónia dvadsať rokov stála na čele družiny. Keď zomrela, riekol p. Pernet k shromaždeným sestrám: „Po dvadsať rokov učila nás dokonale žiť, a teraz nám ukázala, ako máme zomierať.“ — **Ct. Katarína Carré** († 1891) za prispenia horlivého kňaza Henrika Chaumonta zriadila družinu „dcér sv. Františka Salezského“. Táto družina mala ráz laického apoštolátu. — **Ct. Katarína Emerik** († 1824) bola poctená stigmami. Podobne aj **Gemma Galgani** († 1903). Aj učiteľka **Terézia Hugginson** († 1905) a ešte žijúca **Terézia Neumannová**. — **Sv. Terezka Ježiškova** († 1897) karmelitánka, ukazuje ľuďom cestu a učí ľudí milovať Boha... v nebi pracuje pre cirkev a pre nesmrteľné

duše . . . dáva pršať dážd' ruží na zem . . . je najmilšou patrónkou misiového hnutia . . . — **Mária Chappotin** († 1905) bola prvou predstavenou „bielych františkániek“, ktoré sa staraly o povznesenie pohanských žien. — **Eva Lavalliere** († 1929) bola najlepšie platená herečka v Paríži, miláčik Paríža. Opustila však divadlo. Utiahla sa do kláštora v meste Thuillers. Novinárovi odvetila, že túži po sláve, ale nie po zemskej, a že pre ňu najkrajšou ozdobou hlavy bude svätožiara. Divadelné francúzske noviny v posmrtnej spomienke písaly o tejto veľkej herečke: „Musíme sa v hlbokom pohnutí skláňať pred ženou, ktorá prešla z najzvodnejšej bezbožnosti k hlbokej zbožnosti a spojovala vzácnu mieru ľudskej nežnosti s božskou milosťou.“ („Nový národ“ IX. 9.) — Roku 1929 divadlo opustila speváčka **Simoné Suprinová** a stala sa rehoľnicou. Podobne spravila aj **Yora Hautinová** a tiež **Pini** . . .

* * *

Celý katolícky svet sa potešil nad zvesťou, že indiánska dievka **Kateri Tekakvitha**, bude vyhlásená za svätú. Prvá indiánska svätica! — Narodila sa r. 1656 v indiánskej osade Oneide. Ako 4-ročná stratila oboch rodičov. Dievča si adoptoval indiánsky náčelník a vychoval ho . . . Roku 1675 prišli do tejto krajiny jezuitskí misionári. Kateri bola prvá, čo sa prihlásila ku katolíckej viere. Bola za to prenasledovaná od svojho kmeňa a ušla do kolónie Ville Karie, kde za ňou jeden po druhom prichádzali Indiáni a hlásili sa k novej viere. — Kateri rada opatrovala nemocných. Zomrela 17. IV. 1680. — Na náhrobnom kameni má napísané: „Onkweoweke Katststio Teotsianekarom“. Po slovensky znamená to: „najobľú-

benejší kvet, ktorý vykvitol medzi dcérami indiánskeho národa." („Nový denník“ 13. VIII. 1932).

* *

Pán Ježiš použil ženy na šírenie úcty k svojmu Srdcu. Zjavil sa Margite Alacoque, ukázal jej svoje Srdce a ju si vyvolil za prvú šíriteľku. — Ct. Lujza Montignak († 1885) nahovorila neverského biskupa, aby zaviedol v mesiaci júna každodennú pobožnosť k Božskému Srdcu. — P. Ramarière, jezuita a tamojší riaditeľ apoštolátu, povedal o nej: „Nepoznal som osoby, ktorá by tak vnikla do ducha tejto pobožnosti ako sl. Montignaková... Jej snahom bolo čím viac rozšíriť túto pobožnosť.“ — Mária Drosteová († 1899) žiadala Leva XIII., aby celé ľudstvo zasvätil Božskému Srdcu. Stalo sa tak. Ženy sa osvedčily nielen ako veľké ctiteľky Božského Srdca, ale v tejto úcte vedely i vytrvať.

* *

Ženy sú šíriteľkami úcty mariánskej:

Alžbeta nazvala Pannu Máriu požehnanou medzi ženami. — **Neznáma žena** pochválila Pannu Máriu a blahoslavenými nazvala jej prsia. (Lk. 11, 27.) A tak by sme mohli ísť zo storočia na storočie... až prideme ku **Kataríne Labouré** († 1876). Táto mníška rehole sv. Vincenta bola poctená zjavením Panny Márie a na jej rozkaz dala raziť medailónky s nápisom: „Ó Mária, bez poškvvrny počatá, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame.“ Do tejto doby sa dátuje pôvod spolku „mariánok“. — **Bl. Bernadetta Soubirusová** mala zjavenie v Lourdoch († 1779). So slávou Lourd šíri sa i meno dievčiny Bernadettý...

* *

Keď bola vo francúzsku zrušená jezuitská reho-
la (1762), zahynutiu bolo odkázané aj ním šírené
exercičné hnutie. Ale nestalo sa tak. **Viktória de S.
Lucas** udržala toto hnutie i naďalej, a preto ju re-
volucionári zabili. — **Antónia de S. José** podobnú
prácu konala v Argentíne, keď boli odtiaľ vyhnaní
jezuiti. Pokračovala v šírení exercícií a asi stotisíc
ľudí priviedla k ich vykonaniu. Vystavila exercičné
domy... zaiste bude patrónkou exercícií...

* *

Žena a misie...

Ct. Anna Javoukey († 1851) bola veľkým orga-
nizačným talentom. Údajne sám Napoleon sa vyslo-
vil: „Škoda, že je ženou. Keby bola mužom, urobil
by som ju generálom a sveril by som na ňu hlavné
velenie armády.“ — „Tak veľkých a pritom pokor-
ných žien niet mnoho v dejinách.“ (Vondr. IV, 205.)
— Pre vyučovanie chudobných detí založila „druži-
nu sv. Jozefa.“ Roku 1817 vyslala štyri rehoľné se-
stry do zámorských afrických misií. Po prvý raz
žena-misionárka vkročila do Afriky a do misií vô-
bec! Neskôršie ako generálna predstavená, i sama
zúčastnila sa na misiách. — **Terézia Ledóchovská**
(† 1922) vydávala „Echo z Afriky“ v poľskej a ne-
meckej reči, volajúc v ňom po pokresťanení Afriky.
Pre svoju horlivosť bola nazvaná „matkou misioná-
rov.“ — Dnes ohromný počet žien pracuje v mi-
siách...

* *

Sv. Terézia Španielska († 1582) karmelitánka, bola
spisovateľkou. Napísala „Cestu dokonalosti“, „Vý-
kriky duše k Bohu“, „Svoj životopis“ a iné. Dejepi-
sec španielskej literatúry Fitzmeurice Kelly o nej pí-

še: „Sv. Terézia nie je len slávnou postavou v letopisoch náboženskej myšlienky; ona je naozajstný zázrak génia, jedna z najväčších žien, ktoré kedy hýbaly perom.“ A literárny kritik Beer stavia Teréziu na roveň slávneho Cervantesa a hovorí o nej ako o „jednom z najpozoruhodnejších zjavov nielen v dejinách španielskeho písomníctva, ale i svetovej literatúry vôbec“. (Vond. III, 244.) — **Sv. Hildegardu**, mystickú spisovateľku, na rovno možno postaviť hociktorému mužskému. — Perom hýbala i **sv. Katarína Sienská**. Táto svojou vedou, spisbou, horlivosťou a smelosťou stala sa obdivom XIV. storočia. Bola dominikánkou. Pápeži sa v tom čase zdržovali vo francúzskom Avignone, čo bolo pre nich „zajatím“. Katarína sa postavila proti francúzskym kardinálom a naklonila pápeža, aby sa vrátil do Ríma. Pápež Urban VI. na to poznamenal: „Hanba nám, keď sa my trasieme, slabá žena pevne stojí a silou svojej ohnivej reči stavia nás na nohy.“ — **Sv. Katarína Švédka**, **sv. Katarína Bolonská**, **sv. Brigita Švédka** ... zanechaly po sebe veľkú písomnú pamiatku. — **Sigfrid Undsetová** (nar. 1882) konvertitka, nórska spisovateľka, roku 1931 bola odmenená Nobelovou literárnou cenou. Jej spisy sú plné hlbokej viery a lásky k cirkvi. — Dobrými katolíckymi spisovateľkami sú konvertitky: **Margita z Gottschall**, **Elsa Franková**, **Hana Brentano**.

* * *

„Mužské“ ženy ...

Keď hunský kráľ Atila roku 451 blížil sa k Parížu, prestrašený ľud utekal z mesta. Parížska dievčina (dnes svätá) **Genovéva**, svolala ľud a radila, aby nikto z mesta neodišiel a aby nestrácali dôveru v Boha ... Atila sa k Parížu nepriblížil, ale tiahol iným

smerom. A keď Chlodvik obliehal Paríž, v meste nastal hlad. Statočná Genôvéva vybrala sa na člnu po rieke Seine a v pobrežných dedinkách prosila o pomoc. Vrátila sa s plnými loďkami a zachránila tak mesto. Dnes má v Paríži postavený veľkolepý chrám. — Orleánska panna, **sv. Jöhanka z Arku**, známa je zachránením Orleansu. — **Bl. Lujza Filippi-nová** bola učiteľkou. Sdružovala okolo seba učiteľky, chodiace z dediny na dedinu. Držaly misie ženám a oduševňovali ľud za prvú kresťanskú školu. Či nie je ona nádejnou patrónkou učiteliek? — Výkvetom udatných amerických žien je **Alžbeta Setonová** († 1821). — **Katarína Jarrige** za francúzskej revolúcie dávala útulok prenasledovaným kňazom. Dávala im potravu, a prenášala bohoslužobné rúcha. Robila tak za desať rokov a predsa ju nepriatelia nezbadali. — Podobne robila i **Terézia Lamourus** († 1830). — Don Boskovi pri zakladaní jeho oratória bola nápomocná bohabojná pani **Markeza Barolo** a neskôršie grófka **Kravosio**. — **Setu Lokshami Bai**, panujúca kráľovná Travankore (v južnej Indii) zrušovala tam mnohoženstvo, odstránila službu dievčat a spievať nehanebné spevy v pohanských chrámoch. — **Margita Kenriak**, hviezda Hollywooda, čo sa skvela v najväčších kinách Ameriky, vstúpila do katolíckej cirkvi. Aj ako katolíčka bude ešte v kinách vystupovať, ale len dotiaľ, kým si nenasbiera potrebnú sumu na postavenie školy v Číne, kam pôjde ako mníška vyučovať. („Posol“ 1930) — Hrdinský skutok vykonalý **španielske katolíčky**. Vydaly prevolanie, v ktorom medziiným hovoria: „Je nás veľa miliónov... sme odhodlané bojovať a neustúpime ani na krok... utvoríme nerozbornú stenu... Španielsko upadá. Hrozí nám hlad a revolúcia... Boh

má byť zavrhnutý, ale s ním padne aj sloboda, blahobyt a česť. My, ženy španielske, toho nedopustíme. Nech vie celé Španielsko, že ostáva ešte jedna nádej a to je: KREŠŤANSKÉ SRDCE ŽIEN! Nech zvie to celý svet, že keď aj španielsky lev spí, španielske levice nespia!" (Katolícka Jednota, jún 1932, 4—5.)

* *

Katolícka minulosť má až veľmi mnoho dobrých matiek a manželiek. Mnohé boly spomenuté, ale nám najobľúbenejšími a najznámejšími stať sa musíte vy, slovenské manželky a matky!

* *

Po prečítaní týchto riadkov, nútení sme zvolať s Libaniom: „Aké to ženy majú kresťania!“

Budúcnosť bude kedysi dávať svedectvo o ženách a matkách teraz žijúcich. A keď sa o nich povie, že boly DOBRÉ, to bude stačiť.

